

OTDK-dolgozat

2025

PANNON EGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

**AZ ESG TÖRVÉNY HATÁSA A MAGYAR VÁLLALATOKRA –
VIZSGÁLAT AZ ESG TANÁCSADÓK SZEMSZÖGÉBŐL**
**THE IMPACT OF THE ESG LAW ON HUNGARIAN COMPANIES - AN
EXAMINATION FROM THE PERSPECTIVE OF ESG CONSULTANTS**

Süle Anna Adrienn

Konzulens: Dr. Bosnyák-Simon Nikolett

Kézirat lezárásának dátuma: 2024. 11. 10.

Absztrakt

Az utóbbi években egyre nagyobb szerepet kap a fenntarthatóságra való törekvés és annak fontossága, hiszen az emberiségnek egyre jelentősebb kihívásokkal kell szembenéznie, mint például a klímaváltozás, a globális felmelegedés, vagy a szűkösen rendelkezésre álló erőforrások. A változásban a fogyasztók mellett a vállalatoknak is kulcsfontosságú szerepe van. Ezt elősegítve Magyarországon is erősödnek a közzétételre vonatkozó elvárások és szigorodik a jogszabályi környezet, mely a vállalatokat arra „kényszeríti”, hogy az operatív működés szintjén, érdemben elkezdjenek foglalkozni a fenntarthatósággal.

Az Európai Unió fenntarthatósággal kapcsolatos iránymutatásainak való megfelelés, illetve a vállalatok fenntarthatósági célú átvilágítása és nyilvánossá tétele céljából került elfogadásra a „ESG törvény” (2023. évi CVIII. törvény), mely idén január 1-én lépett hatályba. A jogszabály olyan közzétételi kötelezettséget ró a hazai vállalatokra, melynek keretében részletesen be kell mutatniuk, milyen lépéseket tettek környezeti, társadalmi és vállalatirányítási témakörökben. A törvényt az évek előrehaladtával fokozatosan terjesztik ki a nagyvállalatoktól kezdve a középvállalatokon át egészen a kisvállalatokig. A vállalkozások a törvénynek való megfelelés érdekében ESG tanácsadó segítségét is igénybe vehetik.

Tudományos diákköri kutatásomat az ESG területén valósítottam meg. Céljaim között szerepelt, hogy megismerhessem a különböző méretű vállalatok ESG felkészültségét, továbbá, hogy átfogó képet kapjak arról, hogyan tudják segíteni a vállalatokat az ESG tanácsadók a fenntarthatóvá válás komplex folyamatában. Dolgozatom feltáró jellegű, primer, kvalitatív kutatáson alapul. Munkámat a választott tématerület teoretikus áttekintésével kezdtem, ezt követően a jogszabályi háttér feltárása helyeződött a fókuszba. Gyakorlati kutatásom során félig strukturált interjút folytattam le három ESG tanácsadóval és egy könyvvizsgálóval. Az interjúk által választ kaptam arra, hogy a tématerület szakemberei milyen segítséget tudnak nyújtani a vállalatok számára, ők maguk hogyan ítélik meg a hazai vállalati szektor felkészültségét, hogyan vélekednek az ESG törvényről, továbbá, hogy az ESG keretrendszer mely pillérét tartják a legnagyobb kihívásnak a vállalatok aspektusából.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
1.1 Témaválasztás indoklása	1
1.2 Célkitűzések.....	2
2. A 21. század megoldásra váró globális problémái, kihívásai	3
2.1 Túlfogyasztás.....	3
2.2 Klímaváltozás és globális felmelegedés	4
2.3 Út a problémák realizálásáig és megoldási javaslatok kidolgozása	6
2.4 Fenntarthatóság szintjei és a fenntarthatóság három kritériuma	9
2.5 Vállalati fenntarthatóság és társadalmi felelősségvállalás.....	9
3. Új irány – ESG.....	12
3.1 Nem pénzügyi jelentések.....	12
3.2 ESG értelmezése.....	13
3.3 Az ESG jogszabályi háttere	14
3.4 ESG beszámoló.....	16
3.5 ESG beszámolóra kötelezett vállalatok köre	19
3.6 Mikro, kis, középvállalkozás vagy nagyvállalkozás?	20
3.7 Fenntarthatósági jelentés	22
3.8 ESG beszámoló és Fenntarthatósági jelentés – Egy és ugyanaz lenne?	24
4. A kutatás módszertana	26
4.1 Kutatási célok meghatározása	26
4.2 Kutatási kérdések és feltételezések kapcsolata.....	26
4.3 Az alkalmazott kutatási módszer	28
5. Kutatási eredmények	30
5.1 Az ESG tanácsadói munkakör népszerűségének megítélése.....	30
5.2 ESG tanácsadó, mint külső segítség igénybevétele.....	32
5.3 A hazai vállalatok felkészültségének megítélése.....	34

5.4 Eddigi vállalati megkeresések, megbízások	36
5.5 A vállalati működési struktúra átalakításának szükségessége az ESG tükrében	37
5.6 Az ESG három pillére közül melyiknek a legnehezebb megfelelni	39
6. Következtetések, javaslatok.....	41
7. Összefoglalás	44
9. Irodalomjegyzék	45

Ábrajegyzék

1. ábra: A Tülfogyasztás Világnapjának alakulása 1971 és 2024 között	3
2. ábra: Az üvegházhatású gázok kibocsátásához hozzájáruló szektorok (2022)	5
3. ábra: Fenntartható fejlődési célok – AGENDA 2030	8
4. ábra: A fenntarthatóság szintjei.....	9
5. ábra: CSRD Software	24
6. ábra: Feltételezések és kérdések kapcsolata	27

Táblázatjegyzék

1. táblázat: Az ESG bevezetésének fokozatai	20
2. táblázat: Mikro, kis és közép vállalkozások értékhatárai	21
3. táblázat: A Fenntarthatósági jelentés bevezetésének fokozatai.....	23
4. táblázat: Az interjúalanyok általános jellemzői	29
5. táblázat: Az ESG tanácsadói munkakör népszerűségének megítélése	31
6. táblázat: ESG tanácsadó, mint külső segítség igénybevételenek elterjedése	33
7. táblázat: A hazai vállalatok felkészültségének megítélése	35
8. táblázat: Eddigi vállalati megkeresések, megbízások	37
9. táblázat: A vállalati működési struktúra átalakításának szükségessége az ESG tükrében ...	38
10. táblázat: Az ESG pilléreinek való megfelelés értékelése	39

1. Bevezetés

1.1 Témaválasztás indoklása

Napjainkban egyre több kihívással kell szembenéznie a Föld lakosságának. Ilyen például a klímaváltozás és a globális felmelegedés okozta problémák. Ezen okokból kifolyólag egyre nagyobb szerepet kap a fenntarthatóság és a fenntarthatóságra való törekvés. A változásban kiemelt szerepe van a vállalatoknak, ezt támasztja alá, hogy a KSH 2023-as adatai szerint Magyarországon 1.839.940 darab regisztrált vállalkozás van. Ebben 1052 darab olyan vállalkozás található, melynek létszáma 250 főnél nagyobb (KSH, 2023). Az Európai Unió irányelveivel összhangban a magyar Országgyűlés 2023. december 12-én elfogadta és 2024. január 1-jével hatályba lépett a 2023. évi CVIII. törvény (továbbiakban ESG törvény). E törvény értelmében azok a közérdeklődésre számot tartó nagyvállalatok, amelyeknél az alábbi három érték közül legalább kettő teljesül, számukra kötelező 2025-ben a szabályozás által előírt jelentést elkészíteniük: az üzleti évet megelőző üzleti évben a mérleg fordulónapján a mérlegfőösszegük meghaladta a 10 000 millió forintot, az éves nettó árbevételük a 20 000 millió forintot és az átlagos foglalkoztatotti létszámuk meghaladja az 250 főt. A beszámolási kötelezettséget fokozatosan fogják kiterjeszteni a kisebb vállalkozásokra, ami azt jelenti, hogy 2027-től már a közérdeklődésre számot tartó kis és középvállalkozásoknak is el kell készíteniük a jelentést a vállalkozásukra vonatkozóan (2023. évi CVIII. törvény). Ez egy újfajta szabályozás, amelyre rövid időn belül kell felkészülniük a vállalkozásoknak. Azonban fontos megjegyezni, hogy az utóbbi években több vállalat is igyekezte azt kommunikálni, hogy nagy hangsúlyt fektet a fenntarthatóságra és törekszik a fenntarthatóbb működésre. Például számos ruhaipari vállalat készített fenntarthatósági jelentést, melynek elsődleges célja az volt, hogy a vállalat jobb színben tüntesse fel magát a különböző botrányok kitörése után, tehát ez amolyan látszatintézkedés volt részükről (Internet 1). Több kutatás is azt támasztja alá, hogy a vállalatok a fenntarthatóság felé vezető út elején tartanak még. Fontos azonban megjegyezni, hogy az ESG beszámoló és a fenntarthatósági jelentés nem jelenti egy és ugyanazt, bár van átfedés közöttük. A fenntarthatósági jelentésnek tartalmaznia kell a rövid- közép és hosszútávú célokat, valamint azt, hogy a vállalat stratégiája hogyan illeszkedik a fenntarthatósági kérdésekhez. A jelentést a vállalkozóknak elektronikusan kell elkészíteniük és a honlapjukon közzétenni (2000. évi C. törvény). Ezzel szemben az ESG beszámolóban a vállalkozásnak fel kell tüntetnie azt, hogy az átvilágítási folyamatok során milyen kockázatokat és káros hatásokat azonosítottak, illetve ezek mérséklésére és javítására milyen

lépéseket tettek és azok mennyire bizonyultak hatékonyak. Az ESG beszámolót elektronikus formában és hitelesítve kell feltölteni az SZFTH által üzemeltetett ESG menedzsmentplatformra. A beszámoló elkészítéséhez ESG szaktanácsadók segítségét is igénybe vehetik az érintett vállalkozások (2023. évi CVIII. törvény).

1.2 Célkitűzések

Céljaim között szerepelt, hogy megismerhessem a különböző méretű vállalatok ESG felkészültségét, továbbá, hogy átfogó képet kapjak arról, hogyan tudják segíteni a vállalatokat az ESG tanácsadók a fenntarthatóvá válás komplex folyamatában. Dolgozatom feltáró jellegű, primer, kvalitatív kutatáson alapul. Munkámat a választott tématerület teoretikus áttekintésével kezdtem, ezt követően a jogszabályi háttér feltárása helyeződött a fókuszba. Gyakorlati kutatásom során félig strukturált interjút folytattam le három ESG tanácsadóval és egy könyvvizsgálóval. Az interjúk által választ kaptam arra, hogy a tématerület szakemberei milyen segítséget tudnak nyújtani a vállalatok számára, ők maguk hogyan ítélik meg a hazai vállalati szektor felkészültségét, hogyan vélekednek az ESG törvényről, továbbá, hogy az ESG keretrendszer mely pillérét tartják a legnagyobb kihívásnak a vállalatok aspektusából.

Gyakorlati munkám során tehát az alábbi kérdésekre keresem a választ:

- Mennyire lett népszerű az ESG tanácsadói munka?
- Milyen felkészültségi szinten vannak jelenleg a hazánkban jelenlévő vállalatok?
- Mennyire gyakori, hogy a vállalatok külső segítséget vesznek igénybe az ESG törvénynek való megfelelés érdekében?
- Az ESG mely pillérnek a legnehezebb megfelelni?

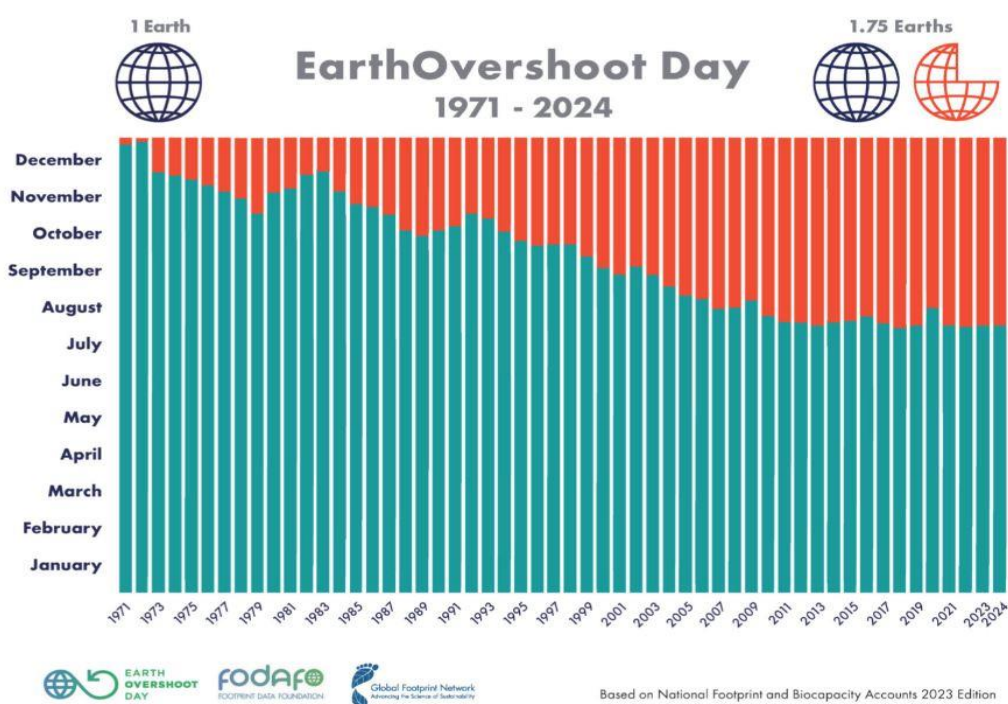
2. A 21. század megoldásra váró globális problémái, kihívásai

Az utóbbi években egyre több és egyre súlyosabb kihívásokkal kénytelen szembenézni a Föld lakossága. Ezalatt értjük például a túlfogyasztást, globális felmelegedést és klímaváltozást, valamint ezek következményeit, illetve az Európán belüli és kívüli háborúkat és járványokat, melyek komoly nehézségeket okoznak a világ számára.

2.1 Túlfogyasztás

Korunk egyik legnagyobb problémáját a túlfogyasztás okozza, melynek egyik legfőbb oka, hogy a Föld lakossága magas ütemben gyarapodik, ezáltal növekszik a természeti források használata, valamint az energiaigény (Keserű, 2019). Az erőforrások túlzott felhasználásának változását a Túlfogyasztás Világnapja (World Overshoot Day) szemlélteti a legjobban, melyet a Global Footprint Network 1971 óta követ nyomon. A Túlfogyasztás Világnapja az a nap egy adott naptári évben, amikor az emberiség elhasználja az egy évre elegendő erőforrásait (Internet 2). A világnap pontos dátumának változását az 1. számú ábra mutatja.

1. ábra: A Túlfogyasztás Világnapjának alakulása 1971 és 2024 között

Forrás: Internet 2

Az 1. számú ábrán látható, hogy míg 1971-ben decemberig kitartottak a rendelkezésre álló erőforrások, addig az idő előrehaladtával egyre korábbi időpontra esett a világnap pontos

dátuma. Ahogyan az az ábráról leolvasható, az ezredforduló környékén már csak szeptemberig tartottak ki a rendelkezésre álló erőforrások, majd ez az időpont fokozatosan kezdett áthelyeződni augusztusra. Egyedül a 2008-as gazdasági válság és a 2020-as koronavírus járvány idején volt tapasztalható csekély visszaesés az erőforrások túlzott felhasználása kapcsán. 2024-ben a globális Túlfogyasztás Világnapja augusztus 1-jére esett (Internet 2). Magyarországi viszonylatban elmondható, hogy a túlfogyasztás világnapja jóval korábbra esik, mint a globális túlfogyasztás világnapja, hiszen 2023-ban május 30-ára esett, míg idén, 2024-ben május 25-ig bezárólag elhasználtuk az egy évre elegendő erőforrások mennyiségét. Ez tehát azt jelenti, hogy az erőforrások nem tudnak olyan ütemben megújulni/regenerálódni, mint amilyen mértékben felhasználjuk azokat (Internet 3).

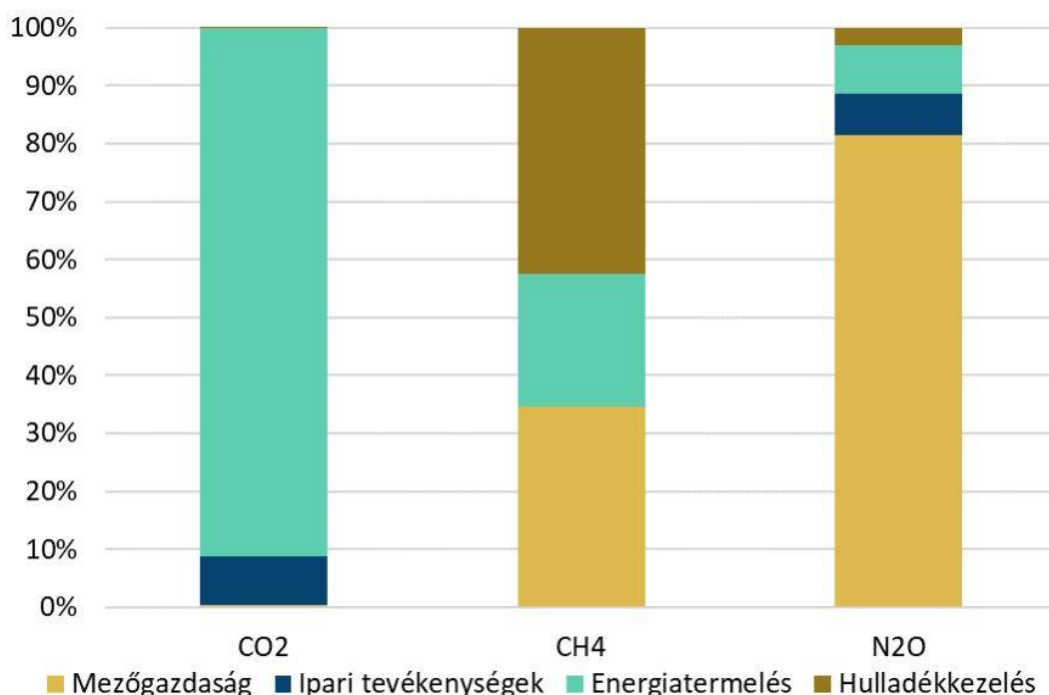
2.2 Klímaváltozás és globális felmelegedés

Napjainkban egyre erősödik a globális felmelegedés és klímaváltozás problémája. A globális felmelegedésért elsősorban az emberi tevékenység tehető felelőssé a fosszilis energiahordozók elégetése és kitermelése, valamint az erdők irtása miatt (Takács, 2015). Azokat az emberi tevékenységeket, amelyek hozzájárulnak a klímaváltozáshoz, hajtóerőknek is szokták nevezni. Ide soroljuk például az ipari tevékenységeket, hulladékkezelést, mezőgazdaságot és az energia használatát és termelését (Németh, 2021). Az ENSZ jelentése szerint az emberi tevékenységből keletkező üvegházhatású gázok kibocsátása 1,1 Celsius fokos felmelegedésért tehető felelőssé a 20. század óta (Európai Parlament, 2023).

A globális felmelegedéssel ellentétben a klímaváltozás a bolygó éghajlatának megváltozására utal, amely magában foglalja az átlaghőmérséklet tartósan változását. Habár önmagában az éghajlatváltozás természetes jelenségnek minősül, azonban napjainkban ez a fajta változás rendkívül rövid idő alatt megy végbe, ezért tekinthető különlegesnek (Dryzek et al, 2011). De miért is rövidült le ennyire a folyamat? A válasz a globális felmelegedésnél említett emberi tevékenységnél keresendő, ugyanis az üvegházhatású gázok megnövekedett mennyisége jelentős mértékben hozzájárul a klímaváltozáshoz (Jäger és Rausch, 2021). De nem pusztán az emberi tevékenység játszik szerepet a klímaváltozásban. A változásnak alapvetően három oka van. Az első ok az éghajlati rendszerben lejátszódó belső változások, a második a természetes külső tényezők – mint például a naptevékenység vagy a vulkánkitörések –, a harmadik pedig az antropogén hatások, amelyben már kimondottan nagy szerepe van az emberi tevékenységnek (Kovács és Dénes, 2021). Ennek kapcsán a 2. számú ábra azt hivatott

szemléltetni, hogy a legfrissebb adatok szerint az egyes gazdasági szektoroknak mekkora a hozzájárulása az üvegházhatású gázok kibocsátásához.

2. ábra: Az üvegházhatású gázok kibocsátásához hozzájáruló szektorok (2022)

Forrás: Internet 4

A 2. ábra jól szemlélteti, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásáért a legnagyobb mértékben az energiatermelés tehető felelőssé. Ezalatt olyan tevékenységeket értünk, mint például a különböző tüzelőanyagok bányászata, előállítása és szállítása során történő szivárgások. Ezen tevékenységek tehát nagyban hozzájárulnak a globális felmelegedés és klímaváltozás problémájához (Internet 5).

De milyen következményekkel jár a klímaváltozás? Egy 2017-ben publikált tanulmány szerint három, egymásra épülő formában jelentkeznek a klímaváltozás hatásai. Az elsődleges hatások közé soroljuk a klimatikus tényezők megváltozását. Ilyen például a csapadékeloszlás és a hőmérséklet megváltozása. Másodlagos hatások az elsődleges hatásokból fakadó problémákat jelentik, melyre példaként szolgálhat a mezőgazdasági aszály. Végül, a harmadlagos hatások az előző hatások következményeiként jelentkeznek, úgy, mint a migráció, az átalakuló turizmus vagy a termelésekiesés (Németh, 2021).

2.3 Út a problémák realizálásáig és megoldási javaslatok kidolgozása

Fontos azonban megjegyezni, hogy a korábban ismertetett és megoldásra váró problémák nem a 21. században alakultak ki, tehát nem újkéletű kihívásokról van szó. Ezt bizonyítja, hogy már a II. világháború után megjelent egy könyv, mely Rachel Carson nevéhez fűződik és a „Néma tavasz” címet viseli. A mű célja többek között az volt, hogy a világot rádöbbsentse, milyen környezeti következményekkel jár a háború utáni gyors ipari fellendülés (Simonyi és Zsótér, 2020). A következő fontos mérföldkövet az 1968-ban alakult Római Klub jelentette, melynek létrehozása az olasz Aurelio Peccei-től és a skót Alexander King-től származott. A Római Klub azzal a céllal jött létre, hogy felhívja az aktuális kormányok és nemzetközi szervezetek figyelmét egy-egy, az emberiséget veszélyeztető globális problémára. Érdekesség, hogy a Római Klubnak van magyar vonatkozása is, mivel Gábor Dénes, Szentágothai János és László Ervin is részt vett a Klub munkájában (Czvikovszky, Mészáros és Toldy, 2019). Ezt követően 1972-ben, a Stockholmi Konferencián ismét előtérbe került a környezet védelmének fontossága. Ezen az eseményen fektették le a modern környezetvédelem alapjait és alapelveit (Németh, 2021).

A következő, egyben az egyik legfontosabb állomás a környezeti problémákkal és a fenntarthatósággal kapcsolatban, az 1987-ben megjelent Közös Jövőnk című jelentés volt, melyet az ENSZ Környezet és Fejlődés Világbizottsága alkotott meg. A jelentés létrehozásában jelentős szerepe volt Gro Harlem Brundtland norvég miniszterelnökasszonynak, emiatt pedig gyakran csak Brundtland-jelentésként említik a megszületett dokumentumot. A jelentés többek között kitér a biodiverzitás megőrzésére, a nem megújuló erőforrások használatának minimalizálására, a Föld határait figyelembe vevő növekedésre, az egyéni szokások megváltoztatására és a helyi közösségek feljogosítását arra, hogy a saját környezetükről gondoskodjanak (Imperatives, 1987). Ezen jelentésnek volt egy újdonságtartama is, mégpedig: ebben jelent meg először a fenntartható fejlődés fogalma. A fenntartható fejlődés alatt olyan fejlődést értünk, amely biztosítja a jelen generáció szükségleteinek kielégítését, anélkül, hogy az veszélyeztetné a jövő generációinak esélyét arra vonatkozóan, hogy ők is kielégíthessék a szükségleteiket (Horváth, 2016). A fogalmat azóta továbbfejlesztették és eszerint a fenntartható fejlődés az emberi életminőség javulását jelenti lényegében úgy, hogy közben az úgynevezett támogató ökoszisztémák eltartóképességének határain belül maradunk (World Resources Institute, 1992). A fenntartható fejlődésnek három

alrendszere különböztethető meg: a társadalmi, környezeti és gazdasági alrendszer, következésképp a fenntarthatóságot több aspektusból kell szemlélni (Major, 2017).

Az ENSZ Környezet és Fejlődés Konferenciáját 1992-ben rendezték meg a braziliai Rio de Janeiróban, melyen összesen 178 ENSZ-tagállam vett részt. A következő kérdésköröket érintették a konferencia alkalmával.: légkör, édesvíz-készlet, erdők védelme, pénzügyi kérdések, biológiai sokféleség-védelme, nemzetközi jogi eszközök és nemzetközi környezetvédelmi intézményrendszer (Gonda, 2022).

A következő fontos mérföldkő az 1997-ben megszületett Kiotói Egyezmény volt, melynek egyértelmű célja a globális felmelegedés és klímaváltozás várható hatásainak enyhítése volt. Érdekesség az egyezménnyel kapcsolatban, hogy addig nem léphetett életbe, amíg azt el nem fogadták azok az országok, melyek az üvegházhatású gázok kibocsátásának minimum 55%-áért tehető felelőssé. Ezen okból kifolyólag az egyezmény csak jóval később, 2005. február 16-án lépett életbe. Az egyezmény értelmében a fejlődő és fejlett országok vállalják, hogy lépéseket tesznek az emisszió korlátozására, illetve létrehoznak egy olyan nemzeti tervet, melynek fókuszában az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkenése áll. Ezenkívül pedig kötelesek tájékoztatást adni a kibocsátásaikról és a nemzeti éghajlati programjukról (Schmidt, 2011).

A következő konferenciát, melynek címe a „Világtalálkozó a Fenntartható Fejlődésről” volt, 2002-ben tartották a dél-afrikai Johannesburgban (Carr és Norman, 2008). A konferencián elfogadásra került a 32 pontból álló „Johannesburgi Nyilatkozat a fenntartható fejlődésről” és a 153 pontból álló „Végrehajtási Terv” (Láng, 2003).

Az ENSZ 2015 szeptemberében fogadta el az AGENDA 2030 keretprogramját. Ezen programban összesen 17 fenntartható fejlődési cél, úgynevezett SDG került megfogalmazásra, illetve ezen felül 169 részcélt fogalmaztak meg. A program legfontosabb céljai között szerepel a kihívások kezelése, az emberiség ösztönzése a fenntarthatóság felé és az erőfeszítések ösztönzése (Kozma, 2023). Ezen célokat részletesen a 3. számú ábra szemlélteti.

3. ábra: Fenntartható fejlődési célok – AGENDA 2030

Forrás: Internet 6

Az ábra jól szemlélteti, hogy az AGENDA 2030, mely a fenntartható fejlődést szolgálja, 17 céllal rendelkezik, melyek több területet fednek le. Az ábrán látható, hogy az AGENDA 2030 nemcsak a kormányokra és a vállalatokra terjed ki, hanem az egyén felelősségét is kihangsúlyozza. Ilyen például a 12-es, 13-as és a 15-ös cél is, mivel az egyénnek is fontos szerepe van a felelős fogyasztás, az éghajlatváltozás elleni fellépés és a szárazföldi ökoszisztémák védelme érdekében. A legtöbb cél viszont a vállalatok és a kormányok felelősségét emeli ki, hiszen a legnagyobb erejű, valós változást a kormányok tudják kikényszeríteni. A célok között a kormányoknak a legnagyobb felelőssége a szegénység felszámolásában, az éhezés megszüntetésében, az egészség és jóllét, a minőségi oktatás, tiszta víz és alapvető köztisztaság, a megfizethető és tiszta energia, az ipar, innováció és infrastruktúra, a fenntartható városok és közösségek, a szárazföldi ökoszisztémák védelme, a béke, igazság és erős intézmények tekintetében van. A kormányoknak és a vállalatoknak nagy felelősségük van a nemek közötti egyenlőség biztosításában, az egyenlőtlenségek csökkentésében, a tisztességes munka és gazdasági növekedésben és az éghajlatváltozás elleni fellépésben. Az egyéneknek, vállalatoknak és kormányoknak egyaránt törekedniük kell a felelős fogyasztásra és termelésre (Internet 6).

2.4 Fenntarthatóság szintjei és a fenntarthatóság három kritériuma

A fenntarthatóság komoly kihívást jelent az országok számára, azonban fontos leszögezni, hogy nem csak és kizárólag az országok kormányain múlik a fenntarthatóság kérdésköre. A fenntarthatóságnak 6 különböző szintje különböztethető meg, melyeket a 4. számú ábra foglal magába. Látható tehát, hogy a kormányok mellett a vállalatokra és az egyénekre is fontos szerep hárul (Németh, 2021; Nagy, 2014).

4. ábra: A fenntarthatóság szintjei

Forrás: Nagy (2014)

A fenntarthatósághoz szorosan kapcsolódik a Herman Daly (1994) által megfogalmazott fenntarthatósági kritérium, amely összesen három kritérium összetevőjeként értelmezhető. Az első kritérium: amit a környezetbe bocsátunk, nem haladhatja meg a környezetnek a befogadóképességét. A második kritérium lényege, hogy az, amit kitermelünk a természeti környezetből, nem haladhatja meg a környezet újratermelő képességét. A harmadik kritérium azzal kapcsolatos, hogy a nem megújuló erőforrásokat nem lehet annál nagyobb ütemben felhasználni, mint amilyen arányban képesek vagyunk megújuló erőforrásokkal helyettesíteni őket (Daly, 1994).

2.5 Vállalati fenntarthatóság és társadalmi felelősségvállalás

A fenntarthatóságra való törekvésben nem pusztán a fogyasztóknak van kiemelt felelősségük, hanem a vállalatoknak is, mérettől függetlenül. Ez abból adódik, hogy a gazdasági, környezeti és társadalmi problémákat nem lehet leszűkíteni társadalmi csoportokra, földrajzi egységekre vagy akár gazdasági csoportokra, tehát magát a fenntarthatóságot nem lehet mindössze

mikroszinten értelmezni. Ennek okán tehát mindenképpen szükséges, hogy a fenntartható fejlődés folyamatában megértsük a vállalkozások szerepét. Ennek szükségszerű feltétele egyfajta gazdasági szempontú és vállalati szintű fenntarthatósági koncepció meghatározása (Horváth, 2023).

Az utóbbi években egyre jelentősebb szerepet kapott a vállalati társadalmi felelősségvállalás (Corporate Social Responsibility, a továbbiakban CSR) fogalma. Kiemelendő viszont, hogy nem újkeletű fogalomról van szó, hiszen a tématerület kiemelkedő alakja, William Crittenden Frederick már az 1970-es években foglalkozott a vállalatok társadalmi hatásaival. A CSR-t négy szakaszra osztotta, mivel minden korszakban máshogy értelmezték. Az első szakasz az 1950-es és 1960-as évekre tehető. Ekkortájt a vállalati jótékonyság volt a legfontosabb CSR tevékenység és ennek előmozdításában kulcsfontosságú szerepet játszott a vállalat hírneve és a vezetők lelkiismerete. A második szakasz főként az 1970-es éveket öleli fel. Ebben az időszakban a legfontosabb CSR tevékenység a különböző jogszabályok betartásában, illetve az érintettekkel való interakcióban nyilvánult meg, az alapvető mozgatórugók ugyanis ekkor a kormányzati szabályozás és az érintettek felől érkező nyomás volt. A harmadik szakasz az 1980-as évekre tehető. Előtérbe kerültek a vallási és etnikai értékek, valamint az emberi jogok, ebből következően a legfontosabb CSR tevékenységet az érintettek tisztelettel és méltósággal való kezelése jelentette. Végül, a negyedik szakasz kezdete a 2000-es évek elejére tehető. Ekkorra már a globális problémák és a fenntarthatóság kérdésköre került a középpontba. Ezt támasztja alá, hogy a legfontosabb CSR tevékenységként a globális fenntarthatósági programok megvalósítását és adaptálást jelölték meg. A fő mozgatórugók között pedig a globalizáció káros hatásait jelölték meg, mely egyaránt érinti a természeti és gazdasági környezetet (Radácsi, 2021; Frederick, 2008).

Fontos megjegyezni a CSR fogalommal kapcsolatban, hogy nem pusztán vállalati adományozást jelent, annál jóval több. A CSR ugyanis egyfajta stratégiai eszköznek tekinthető, mely hozzájárul a vállalat versenyképességének javításához (Braun, 2013). A vonatkozó szakirodalomban számos CSR fogalom, illetve megközelítés lelhető fel, de megítélésem szerint legjobban az ISO 26 000 szabvány határozza meg a jelentését, egyben komplexitását. Ezen szabvány megfogalmazása szerint: *„A CSR egy szervezetnek a társadalmat és a környezetet befolyásoló döntéseiről és tevékenységeiről tett felelősségvállalása olyan átlátható és etikus viselkedés révén, mely hozzájárul a fenntartható fejlődéshez- beleértve a társadalmi jólétet és egészséget is- figyelembe veszi az érintettek*

elvárásait, megfelel az alkalmazandó jogszabályoknak és a nemzetközi viselkedési normáknak, a szervezet valamennyi területén integráltan megjelenik, és azt a vállalat kapcsolatain keresztül érvényesíti” (Braun, 2013, 18. oldal és ISO 26000).

Az Európai Unió 2001-ben publikálta az első úgynevezett CSR stratégiáját, majd 2011-ben egy továbbfejlesztett verziót jelentetett meg. E dokumentumban a vállalkozások kitüntetett szerepet kaptak, hiszen olyan folyamatok kialakítását követelik meg, melyek keretében biztosítják a környezetvédelmi, emberi jogi, etikai, fogyasztói és társadalmi elvárások integrációját az üzleti stratégiájukba. Mindezt az érintettekkel közösen kell megvalósítani, és működtetni annak érdekében, hogy megelőzzék, azonosítsák és kezeljék a tevékenységük által okozott káros hatásokat (Radácsi, 2021).

3. Új irány – ESG

Ahogy az az eddigiek alapján látható vált, a felelős és fenntartható vállalati működés már hosszú évek óta az érdeklődés középpontjában áll mind tudományos, mind pedig gyakorlati szempontból. Ugyanakkor tényleges előrelépés talán az elmúlt években történt az ESG keretében. Mivel a tématerület rendkívül újszerűnek mondható, így az elméleti háttér bemutatása többnyire az ESG törvény előírásain és a nagyobb könyvvizsgáló vállalatok honlapján található információkon alapul.

Dolgozatom ezen fejezetében a kutatás tárgyát képező ESG keretrendszer elméleti, illetve jogszabályi hátterét mutatom be. Ennek részletesen ismertetése előtt azonban az úgynevezett nem pénzügyi jelentések szerepét és fejlődését ismertetem röviden, hiszen az ESG beszámoló is, és a Fenntarthatósági jelentés is ezen nem pénzügyi jelentések körébe sorolható.

3.1 Nem pénzügyi jelentések

Az első nem pénzügyi jelentések az 1970-es években bukkantak fel először. Európában a jelentések központi témája a munkaügyi kapcsolatok voltak, míg az Egyesült Államokban a környezetvédelmi ügyek kerültek előtérbe. Az 1980-as években azonban megrekedt a nem pénzügyi jelentések fejlődése (Radácsi, 2021).

Az utóbbi években egyre nagyobb igény mutatkozik a különböző adatok olyan jellegű feldolgozására, mely elméletileg megfelelően alátámasztottan, egységes elvek szerint értékelt, tehát összehasonlítható eredményeket ad a gazdaság szereplői számára, lehetőséget biztosítva az azonos értelmezésre. Ezen adatok többnyire gazdasági, pénzügyi információkon alapulnak, azonban napjainkban egyre nagyobb szerepet kapnak a nem pénzügyi adatok, melyeket viszont az úgynevezett nem pénzügyi jelentésekből nyerhetők ki (Siklósi és mtsai, 2023). Ezen nem pénzügyi jelentéseknek többféle formája és elnevezése jelent meg, melyek egyike a fenntarthatósági jelentés.

Fenntarthatósági jelentés egy olyan jelentés, szöveges dokumentum, melyet a gazdálkodó szervezetek a mindennapi tevékenységük által okozott társadalmi, környezeti és gazdasági hatásokról tesznek közzé (GRI, 2016). A fenntarthatósági jelentés célja tehát, hogy bemutassa a fenntarthatóság és a szervezet stratégiája közötti kapcsolatot. Fontos, hogy a fenntarthatósági elveknek be kell épülniük a szervezet stratégiájába és filozófiájába (Radácsi, 2021, Bosnyák-Simon, 2024).

De mennyire népszerű a vállalatok körében a fenntarthatósági jelentés készítése?

A világ egyik vezető könyvvizsgáló cégének tekinthető KPMG már 1993 óta foglalkozik a fenntarthatósági jelentések témakörével és vizsgálatával, melynek eredményeit két évente publikálja. A szervezet legutóbbi, 2022-es kutatása szerint az élvonalba tartozó nagyvállalatok közel 79%-a készít fenntarthatósági jelentést, és egyre többen tartják fontosnak, hogy kiemelten kezeljék az éghajlatváltozás hatásait. A világ 250 legnagyobb vállalata kivétel nélkül készít fenntarthatósági jelentést. Az országok esetében is elmondható, hogy az adott országban található 100 nagyvállalat közül 79% készít fenntarthatósági jelentést. A magas részarány azt mutatja, hogy a nagyvállalatok körében fontos szerepet tölt be a fenntarthatóság kérdéskörének kezelése és ennek jelentésbe foglalása, azonban a tapasztalat az, hogy ezek a jelentések még nem elég részletesek, egyes tématerületeken hiányossággal rendelkeznek. A legnagyobb előrelépés a szén-dioxid kibocsátásának csökkentéséről szóló eredmények területén történt, azonban a többi területről, mint például a vállalatirányítás vagy a társadalom területén történő teljesítményről csak a megkérdezett vállalatok fele szolgáltat adatot. A vizsgált jelentések kevesebb, mint felében esett szó ugyanis olyan társadalmi kérdésekről, mint például az egyenjogúság, a befogadás vagy a munkavállalói jóllét. A fenntarthatósági jelentések készítése Ázsiai és a Csendes-óceáni térségében a legnépszerűbb, az itt jelenlévő vállalatoknak ugyanis a 89%-a foglalkozik a témával. Európa a második helyen áll, itt a vállalatok 82%-a készít ilyen típusú jelentést. A képzeletbeli harmadik helyen Amerika helyezkedik el, ugyanis az ott található vállalatok 74%-a készít fenntarthatósági jelentést, bár ez is jelentős többségét teszi ki a vállalkozásoknak. Magyarországon a vállalkozások 79%-a tesz közzé fenntarthatósági jelentést. Ezzel az eredménnyel a V4-es országok összehasonlításában a harmadik helyet foglalja el hazánk. Magyarországgal kapcsolatban fontos kiemelni, hogy a jelentést készítő gazdálkodók 78%-a az anyavállalaton keresztül riportál, azaz nem egyéni, hanem konszern szintű fenntarthatósági jelentést készítenek (KPMG, 2022).

3.2 ESG értelmezése

A fentiekben bemutatott eredmények azt mutatják, hogy a fenntarthatóság tématerületein belül a környezeti kérdések kaptak egyértelműen nagyobb hangsúlyt a vállalatok által készített fenntarthatósági jelentésekben, míg a társadalmi és vállalatirányítási szempontok relevanciája kevésbé jelent meg. Ezen hiányosságok leküzdését szolgálja többek közt az ESG keretrendszer. Az ESG tématerület újszerűségének egyik nagy hátránya, hogy még

relatíve kevés a szakirodalom, azonban törekedtem arra, hogy a már rendelkezésre álló releváns szakirodalmak alapján mutassam be az ESG témakörét. Az egyik legtöbbet használt forrás maga az ESG törvény.

A vonatkozó jogszabály értelmében az ESG *„olyan fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó szempontrendszer, amely egy adott vállalkozásnál a környezetre, a társadalomra és az irányításra vonatkozó hatásokat és faktorokat értékeli fenntarthatósági szempontból”* (2023. évi CVIII. törvény 7. § (4).)

Az ESG egy mozaikszó, melynek mindhárom betűje egy-egy pillérnek az angol megnevezése. Az E (Environmental) a környezeti, az S (Social) társadalmi és a G (Governance) pedig az irányítási pillért jelenti (Takács, 2024). Ezeken belül a környezetvédelmi pillér a szervezet azon teljesítményét hivatott mérni, hogy milyen lépéseket tett a környezet védelmének érdekében. Ilyen lehet például az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, a vízkészletekkel való bánásmód vagy a biodiverzitás megőrzése érdekében tett lépések. Ezen pillérhez tartozik továbbá az is, hogy a vállalat milyen erőforrásokat használ, mivel az lehet újrahasznosított vagy még teljesen új erőforrás. Mivel nagyon sok területet fed le a környezeti pillér, ez tekinthető a legkomplexebb összetevőnek (Internet 7).

A társadalmi pillér nem pusztán azt takarja, hogy a vállalatok milyen módon és hogyan támogatják a munkavállalók fejlődését, hanem azt is, hogy az ellátási láncukban milyen szerepet tölt be a munkahelyi egészség és biztonság védelme. Ezenkívül a vállalatoknak arról is számot kell adniuk, hogy a termékeiket vagy szolgáltatásaikat milyen módon teszik elérhetővé a hátrányos helyzetű csoportok számára (Internet 7).

Az irányítási pillér kapcsán jelenteniük kell a vállalatoknak arról, hogy mit tesznek a versenyellenes magatartással és korrupcióval szembeni tényezők ellen. Továbbá ennek kapcsán kell feltárniuk a részvényesek jogait, az igazgatótanács diverzitását, azaz más szóval sokszínűségét, valamint a vezetőség kompenzációját, azaz fizetését (Internet 7).

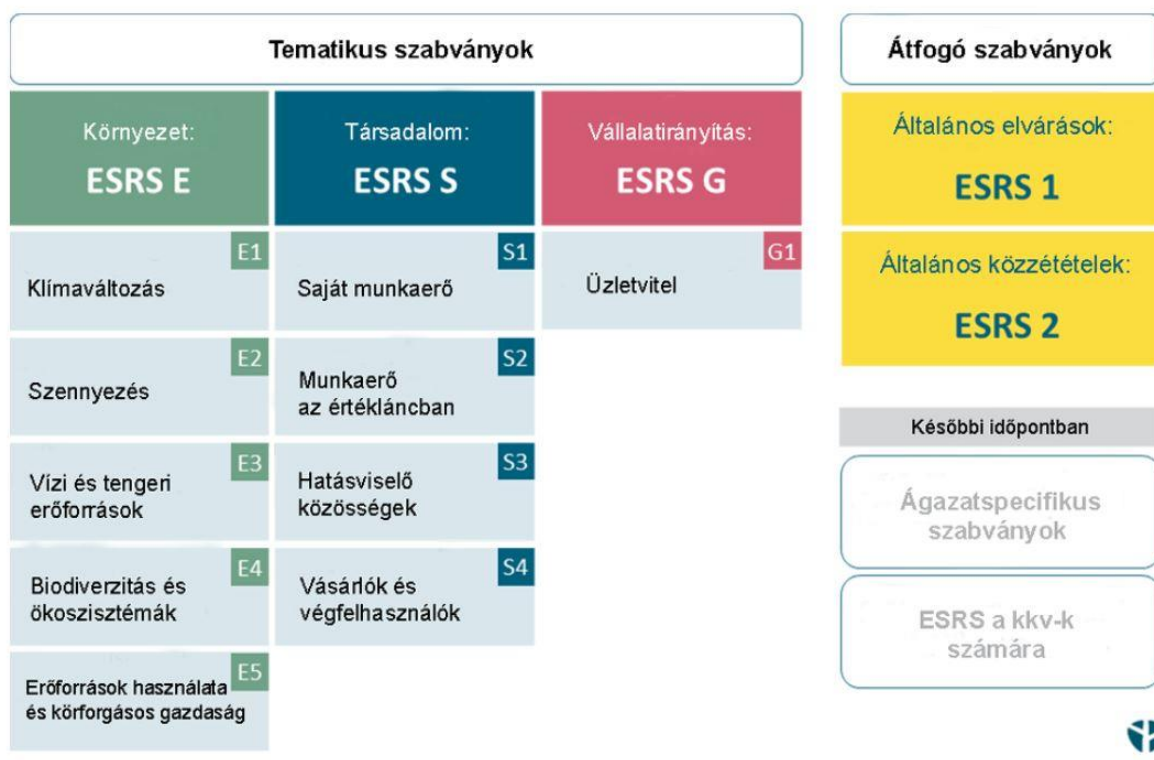
3.3 Az ESG jogszabályi háttere

Ennek nyomán az Európai Bizottság 2021. április 21-én elfogadta a fenntartható finanszírozás csomagot. A csomag hatására több, mint 50.000 európai vállalatnak lesz kötelező jelentéseket tenni az ESG témakörében (Internet 8).

Fontos megjegyezni, hogy a magyarországi ESG törvény két Európai Uniói direktíva alapján készült el. Az egyik a Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD), amely a fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettséget foglalja magában. Az ESG törvénybe csak részben ültette át a jogalkotó ezen jogszabályt, ugyanis az európai hatóság által még nem került elfogadásra véglegesen. A másik pedig a Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), mely szabályozza a fenntarthatósági jelentés szabályozását (Internet 9).

Az Európai Tanács és Parlament irányelve, azaz a CSRD 2024 januárjában lépett életbe. A CSRD tehát egy Európai Uniói szabályozás és a fenntarthatósági jelentéseket egy Európai Uniói adatbázisban fogják majd tárolni és nyilvántartani (Internet 10). A fenntarthatósági jelentésnek az a célja, hogy a vállalat társadalmi, gazdasági és környezeti hatásairól adjon egy átfogó képet. Ez egyébként fontos lehet akár a piaci versenyképesség növelésének érdekében is. A fenntarthatósági jelentést az úgynevezett ESRS (European Sustainability Reporting Standards) szabványok szerint kell elkészíteni (Internet 11). De mire is jók az ESRS szabványok? A szabványok elsődleges célja, hogy elősegítse a fenntarthatósági információk logikus és egyszerű felépítését. Látható, hogy 10 szabványt fed le az ESRS témaköre. Az ESRS E (környezet) 5 szabványt foglal magában. Az E1 a klímaváltozással, az E2 a szennyezéssel, az E3 a vízi és tengeri erőforrásokkal, az E4 a biodiverzitással és az ökoszisztémákkal, míg az E5 az erőforrások használatával és a körforgásos gazdasággal kapcsolatos szabvány. A szabványok érintik a vállalat hozzájárulását az Európai Unió Zöld Megállapodás (Green Deal) környezetvédelmi céljainak az eléréséhez. Az ESRS 4 szabványból tevődik össze, az S1 a saját munkaerő, az S2 munkaerő az értékláncban, az S3 a hatásviselő közösségek, míg az S4 a vásárlók és végfelhasználók. Az ESRS S2-S4 közötti szabványok csak kvalitatív információk közzétételét várja el. Az ESRS G mindössze egyetlen szabványt foglal magában, ez pedig az üzletvitel. Itt a vállalatirányítással kapcsolatos információk közzétételét írja elő a szabvány. Ilyen például az üzleti magatartás, a vállalati kultúra és politika, hogyan kerüli el a vállalat a megvesztegetést és a korrupciót (Internet 12).

5. ábra: Az ESRS szabványok

Forrás: Internet 12

Az ESG törvényt, mely egy magyar nemzeti jogszabály, 2023 decemberében fogadták el. A törvény lényege, hogy a vállalatok az ESG jelentéseikben a közvetlen beszállítóik helyzetének fenntarthatósági értékelése is szerepeljen. Ezzel azt a lehetőséget próbálja biztosítani a törvény, hogy üzleti érdek legyen a fenntartható partnerek választása és ennek reményében pedig a fenntartható működés. A törvény 2024. január 1-én lépett hatályba (Internet 10).

3.4 ESG beszámoló

A beszámoló összeállításában, az adatok körének meghatározásában, a vállalati folyamatok átvilágításában és az ehhez kapcsolódó feladatok meghatározásában és elvégzésben lehetőségük van a szervezeteknek ESG tanácsadó bevonására, megbízására. Azt, hogy mely gazdálkodóknak és meddig kell ezt elkészíteniük ezt a beszámolót, a következő alfejezetben mutatom be részletesen.

A magyar Országgyűlés annak érdekében, hogy a gazdálkodó szervezetek tevékenysége vagy ezeknek egy bizonyos szegmense objektív módon is vizsgálható legyen fenntarthatósági szempontok alapján és így azon tőkepiaci szereplők, akik üzleti kapcsolatba kerülnek velük,

teljesebb képpel rendelkezzenek a szervezetről és tevékenységéről. Továbbá, hogy a magyar Országgyűlés támogassa az európai zöld megállapodás létrejöttét és biztosítsa, hogy az Európai Unióban jelenleg hatályban lévő fenntarthatósági szabályozásokkal, szabványokkal és keretrendszerekkel a jogi szabályozás összhangban legyen, a vállalatok a náluk felmerülő fenntarthatósági lehetőségekről és kockázatokról, a környezetre és az emberekre gyakorolt hatásukról megfelelő információkat hozzanak nyilvánosságra, illetve annak érdekében, hogy az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló szociális, társadalmi és környezettudatos szempontokat is figyelembe vevő törvényt alkotta meg (2023. évi CVIII. törvény).

A törvény ESG adatszolgáltatást ír elő, mely alatt az alábbi értendő *„minden, fenntarthatósági kérdésekben közzétett információ, ideértve az ESG beszámolót is”* (2023. évi CVIII. törvény 7. § (5)). Az ESG beszámoló minimumkövetelményét így fogalmazták a jogalkotók: *„azon információk, amelyeket a vállalkozás akkor közöl, amikor politikáiról, intézkedéseiről, mérőszámairól vagy céljairól számol be”* (2023. évi CVIII. törvény 7. § (6)).

A törvény az adatszolgáltatás gyakorisága kapcsán előírja, hogy az érintett vállalkozások kötelesek évente ESG beszámolót készíteni és azt ESG tanúsítóval kötelesek auditáltatni. A vállalkozásoknak a beszámolót az üzleti év végét követő hat hónapon belül kell elkészíteniük és azt a saját honlapjukon kell nyilvánosan és ingyenesen elérhetővé közzétenni. A törvény azonban első alkalommal egy kitétele tesz, miszerint azok a nagyvállalkozások, amelyek megfelelnek a törvényi előírásnak, azaz kötelesek magyar nyelvű ESG beszámoló készítésére, első alkalommal nem a honlapjukon kell közzétenni a beszámolót, hanem egy erre a célra létrehozott platformra, mely az ESG menedzsmentplatform nevet viseli. Itt egy előauditálásra kerül sor, melynek eredményei nem lesznek nyilvánosak. A platformot a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (SZFTH) működteti (Internet 13).

Az ESG beszámolónak többek között tartalmaznia kell, hogy a vállalkozás milyen módon fogja elvégezni a fenntarthatósági célú átvilágítási folyamatot. Továbbá részletezni kell, hogy az átvilágítás során milyen környezeti és társadalmi kockázatokat azonosított, illetve történt-e olyan eset, mely során a környezettel kapcsolatos kötelezettségek vagy az emberi jogok megsértésre kerültek. Tartalmaznia kell a beszámolónak azokat az intézkedéseket, amelyeket annak érdekében tett a vállalkozás, hogy a lehetséges vagy tényleges hátrányos fenntarthatósági hatásokat megelőzzék, mérsékeljék vagy helyreállítsák, valamint azt is be

kell mutatni, hogy ezeket az intézkedéseket hogyan értékeli a vállalat. Ezenkívül a beszámoló részét képezi, hogy a vállalat a jövőbeli intézkedésekre nézve milyen következtetéseket von le. A beszámolóban be kell mutatni, hogy kik az azonosított érintettek a vállalati társadalmi felelősségvállalás tekintetében, illetve mik a kitűzött célok. A törvény azt is megengedi, hogy a vállalkozás nyilvántartásba vett ESG tanácsadó segítségét is igénybe veheti. A törvény értelmében a beszámolót csak és kizárólag olyan ESG tanúsító vizsgálhatja, aki szerepel a hatóság által vezetett akkreditált ESG tanúsítók névjegyzékében. A tanúsítási audit lefolytatására álló időkeret az ESG beszámoló kézhezvételétől számított 45 nap. Amennyiben a beadott ESG beszámolót megfelelőnek minősítik, úgy az ESG tanúsító ESG tanúsítványt fog kiadni róla. A tanúsítvány tartalmazza az érvényességi idejét és a tanúsítvány keltét is. Amennyiben az ESG tanúsító a tárgyévi és előző évi ESG beszámolók között jelentős eltérést tapasztal, abban az esetben a vállalkozás korrekciós intézkedések végrehajtására lesz köteles. A törvény arra is lehetőséget biztosít a vállalatok számára, hogy saját üzleti döntésük alapján igénybe vegyék ESG minősítők segítségét az ESG megfelelés és előrehaladás érdekében (2023. évi CVIII. törvény).

A vállalatok fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségei teljesítésének megfelelését és az ESG adatszolgáltatási folyamatainak átláthatóságát a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságának (SZTFH) felügyeli. A hatóság emellett nyilvántartást vezet az ESG tanúsítókról, ESG minősítőkről, ESG tanácsadókról, ESG szoftverekről és azokról a vállalkozásokról, akik érintettek az ESG adatszolgáltatási kötelezettségben. Ezenkívül akkreditálja a bejegyzett ESG tanácsadókat és az ESG tanúsítókat, valamint a hatósági ellenőrzés keretében ellenőrzi a vállalkozások törvényben és jogszabályban meghatározott kötelezettségeinek betartását. Az SZTFH feladatai közé tartozik még, hogy felügyelje a vállalkozások panaszkezelési rendszerének működését, működteti az ESG menedzsmentplatformot, ahova az ESG beszámolókat kell feltölteni első alkalommal, illetve a hatóság elnöke létrehozta és működteti az ESG Akkreditációs Bizottságot (2023. évi CVIII. törvény).

Az ESG beszámolási kötelezettség megjelenésével előtérbe került az ESG tanácsadói munka, mely egy újfajta munkakörként jelent meg és célja, hogy segítse a vállalatot az ESG törvénynek való megfelelés folyamatában. Több kritériumnak is meg kell felelni, ha valaki ESG tanácsadó szeretne lenni. A követelmények közé tartozik például, hogy a jelölt rendelkezik felsőfokú végzettséggel, ESG szakmai gyakorlatot tud igazolni, mely 500 órát

lefed, büntetlen előéletű, nincsen köztartozása és ESG Tanácsadó képesítést szerzett akkreditációval rendelkező intézményben (Internet 14). Fontos azonban megjegyezni, hogy olyan vállalkozásnak nem adhat az ESG tanácsadó tanácsot, ahol a jelentést megelőző két évben ESG minősítőként vagy tanúsítóként járt el, mivel ez összeférhetetlenséget jelentene (Internet 15).

A törvény szerint az ESG tanácsadónak minősül az a gazdálkodó szervezet vagy személy, aki ESG adatszolgáltatáshoz kapcsolódó és ESG célú vállalatirányítási szakértői, tanácsadói és tájékoztató tevékenységet folytat, illetve részt vesz azon adatok összegyűjtésében és elemzésében, amelyek a fenntarthatósági kérdésekkel kapcsolatosak. Ezenkívül pedig közreműködik az ESG tanácsadó a vállalkozás fenntarthatósági célú átvilágítási kötelezettségeinek megfelelő időben és történő és sikeres teljesítésében (2023. évi CVIII. törvény).

Az törvény szerint az ESG tanúsító lesz az az akkreditált, jogi személyiséggel rendelkező megfelelőségértékelő szervezet, aki az ESG beszámolót tanúsítja. Az ESG minősítő az a jogi személy, aki a törvény hatálya alá tartozó adatszolgáltatás tartalmára és a fenntarthatósági kérdések területén felmerülő kockázatokra vonatkozó pontszámot és véleményt vagy akár ezek kombinációit végzi el (2023. évi CVIII. törvény).

3.5 ESG beszámolóra kötelezett vállalatok köre

Az ESG törvény alapján az ESG beszámolási kötelezettséget fokozatosan vezetik be. Az első, jelentésre kötelezett vállalatok a közérdeklődésre számot tartó nagyvállalatok, melyeknek főbb kritériumai, hogy az alkalmazotti állomány minimum 500 fő, az árbevétel minimum 20 milliárd forint és a mérlegfőösszeg minimum 10 milliárd forint. Azon vállalkozások, akik belesznek ebbe a kategóriába, nekik 2025. június 30-ig kell elkészíteniük az ESG beszámolójukat a 2024-es üzleti évre vonatkozóan. A következő csoport, akik ESG beszámolóra kötelezettek, a következő három kritérium közül legalább kettőnek megfelelnek: az alkalmazotti állomány minimum 250 fő, az árbevétel minimum 20 milliárd forint, a mérlegfőösszeg minimum 10 milliárd forint. Ezen vállalatoknak a 2025-ös évre vonatkozóan 2026. június 30-ig kell elkészíteniük az ESG beszámolójukat. A harmadik körben kötelezettek a közérdeklődésre számot tartó kis és közepes vállalkozások, melyekre a következő három érték közül, legalább kettő teljesül: az alkalmazotti létszám 10 és 50 fő között van, az

árbevétel minimum 400 millió forint és a mérlegfőösszeg minimum 200 millió forint (2023. évi CVIII. törvény).

1. táblázat: Az ESG bevezetésének fokozatai

	Értékhatárok	Határidő	Kötelezettség
Közérdeklődésre számot tartó nagyvállalat	• Min. 500 fő • Min. 20 milliárd Ft árbevétel • Min. 10 milliárd Ft mérlegfőösszeg	2025. június 30.	ESG beszámoló-előaudit
Nagyvállalat	• Min. 250 fő • Min. 20 milliárd Ft árbevétel • Min. 10 milliárd Ft mérlegfőösszeg	2026. június 30.	ESG beszámoló-tanúsított audit
Közérdeklődésre számot tartó/önkéntes KKV	• 10 és 50 fő • Min. 400 millió Ft árbevétel • Min. 200 millió Ft mérlegfőösszeg	2027. június 30.	ESG beszámoló/kérdőívek

Forrás: saját szerkesztés Internet 10 alapján

Látható tehát, elsőként a nagyvállalatok kényszerülnek beszámolási kötelezettségre, azonban fontos megjegyezni, hogy az újfajta szabályozásnak van egyfajta sajátossága. Ez a fajta sajátosság pedig abban rejlik, hogy ugyan maga a nagyvállalat kötelezett, de a beszámolási és jelentéstételi kötelezettség kiterjed a beszállítói láncra és az üzleti kapcsolataikra is, mint például a forgalomba hozatal és az értékesítés is. A Grant Thornton Magyarország szakértői kiemelik, hogy a nagyvállalatok üzleti partnerei szinte majdnem teljes egészében lefedik a versenyképes KKV szektort, így tehát a KKV szektor is rákényszerül arra, hogy változtatásokat eszközöljön működése során (Internet 16).

3.6 Mikro, kis, közép vállalkozás vagy nagyvállalkozás?

Ahhoz, hogy az egyes vállalatokat be lehessen sorolni a különböző méretű kategóriákba, három értéket kell figyelembe venni, amely a létszám, a nettó árbevétel és a mérlegfőösszeg.

Amennyiben egy vállalat létszáma 10 főnél kevesebb és nettó árbevétele nem éri el a 2 millió eurót vagy a mérlegfőösszege nem éri el a 2 millió eurót, úgy az adott vállalkozás mikrovállalkozásnak minősül. A vállalkozás kisvállalkozásnak minősül, amennyiben a létszáma nem éri el az 50 főt, a nettó árbevétele kevesebb, mint 10 millió euró vagy a mérlegfőösszege kevesebb, mint 10 millió euró. Ha az adott vállalkozás létszáma kevesebb, mint 250 fő, a nettó árbevétele pedig kevesebb, mint 50 millió euró vagy a mérlegfőösszege kevesebb, mint 43 millió euró, úgy az adott vállalkozás a középvállalkozásnak minősül. Amennyiben az adott vállalkozást egyik kategóriába sem lehet besorolni, úgy a vállalkozás nagyvállalatnak minősül (2004. évi XXXIV. törvény és Internet 17).

2. táblázat: Mikro, kis és középvállalkozások értékhatárai

	Létszám		Nettó árbevétel		Mérlegfőösszeg
Mikrovállalkozás	<10 fő	és	=<2 M EUR	vagy	=<2 M EUR
Kisvállalkozás	<50 fő	és	=<10 M EUR	vagy	=<10 M EUR
Középvállalkozás	<250 fő	és	=<50 M EUR	vagy	=<43 M EUR

Forrás: saját szerkesztés 2004. évi XXXIV. törvény és Internet 17 alapján

Magyarországon a KSH 2023-ban közzétett adatai szerint a regisztrált vállalkozások száma 1.839.940 darab volt. Ebből a 250 főnél többet foglalkoztatók száma 1052 darab, 50 és 249 fő közöttiek száma 5267 darab, 20 és 49 fő közöttiek száma 11.720 darab, a 10 és 19 fő közöttiek száma 22.408 darab, az 1 és 9 fő közöttiek száma 922.787 darab, míg a nulla és az ismeretlen létszámú vállalkozások száma 876.706 darab (KSH, 2023).

A 2004. évi XXXIV. törvény, amely a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szól, azért jött létre többek között, hogy olyan gazdasági feltételek kialakítását mozgósítsa elő, melyek képesek hosszútávon biztosítani a verseny és foglalkoztatási képesség növekedését uniós és hazai szinten egyaránt, továbbá csökkentse a versenyhátrányokat. Továbbá a törvény meghatározza, hogy milyen kritériumok alapján sorolja be az egyes vállalatokat a mikro, kis és középvállalkozások kategóriájába (2004. évi XXXIV. törvény).

3.7 Fenntarthatósági jelentés

Az ESG beszámolási kötelezettséggel szinte párhuzamosan megjelent egy újabb jelentéstételi kötelezettség a vállalatok számára, ez pedig a Fenntarthatósági jelentés.

Az ESG törvény megalkotása mellett a számviteli törvény is kiegészítésre került, melynek keretében a fenntarthatósági kérdések a számvitel területén is előtérbe kerültek. A számviteli törvény meghatározása szerint a fenntarthatósági jelentés a fenntarthatósági kérdésekre vonatkozó információkról szól. A fenntarthatósági kérdéseket pedig úgy definiálja e törvény, hogy ezek emberi jogi, társadalmi, környezeti és irányítási kérdéseket foglalnak magukban (2000. évi C. törvény).

Az ESG beszámolóhoz hasonlóan a fenntarthatósági jelentést is több lépcsőben vezetik be a vállalatok körében. Első körben a közérdeklődésre számot tartó nagyvállalatoknak kell fenntarthatósági jelentést készíteniük 2025-ben, amennyiben a következő három érték közül kettőnek megfelelnek: az előző két üzleti évben az átlagosan foglalkoztatottak száma meghaladja a 250 főt, a mérlegfőösszeg eléri a 10 milliárd forintot vagy az éves nettó árbevétel meghaladja a 20 milliárd forintot. Második körben azok a nagyvállalatok válnak kötelezetté, akik a következő három kritérium közül kettőnek megfelelnek: az előző két üzleti évben az átlagosan foglalkoztatottak száma meghaladja a 250 főt, a mérlegfőösszeg eléri a 10 milliárd forintot, az éves nettó árbevétel meghaladja a 20 milliárd forintot (Internet 13 és 2000. évi C. törvény).

3. táblázat: A Fenntarthatósági jelentés bevezetésének fokozatai

Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő vállalkozó és összevont (konszolidált) fenntarthatósági jelentést készítő, közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő anyavállalat	Közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak nem minősülő vállalkozó és összevont (konszolidált fenntarthatósági jelentést készítő anyavállalat (valamint a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő vállalkozó és anyavállalat, ha az adott üzleti évben a foglalkoztatottak létszáma nem haladja meg az 500 főt	Kisméretű és nem összetett intézmény	Zárt biztosítók és zárt viszontbiztosítók	Mikrogazdálkodónak nem minősülő vállalkozó	Uniók tagállam jogának a hatálya alá nem tartozó vállalkozó jelentéskészítői kötelezett leányvállalata, illetve fióktelepe	Vállalkozó
Ha a megelőző két – egymást követő - üzleti évben a mérlegforduló napján a következő 3 mutatóérték közül bármelyik 2 meghaladta a következő határértéket:				amelynek átruházható értékpapírjait valamely EGT állam szabályozott piacán kereskedésre befogadták (ide értve a kisméretű és nem összetett intézményeket, zárt biztosítókat és zárt viszontbiztosítókat	(a csoportszintű, illetve a harmadik ország joga alá tartozó anyavállalat tekintetében készítendő fenntarthatósági jelentés)	amelynek átruházható értékpapírjait valamely EGT tagállam szabályozott piacán kereskedésre befogadták, és
mérlegfőösszeg a 10 000 millió forintot	mérlegfőösszeg a 10 000 millió forintot					
éves nettó árbevétel a 20 000 millió forintot	éves nettó árbevétel a 20 000 millió forintot	ha a megelőző két – egymást követő - üzleti évben a mérlegforduló napján a következő 3 mutatóérték közül legfeljebb egy haladta meg a határértéket:				
átlagosan foglalkoztatottak száma az 250 főt	átlagosan foglalkoztatottak száma a 250 főt	mérlegfőösszeg a 10 000 millió forintot				
az adott üzleti évben átlagosan foglalkoztatottak száma meghaladja az 500 főt		éves nettó árbevétel a 20 000 millió forintot				
		átlagosan foglalkoztatottak száma az 250 főt,				
		és így dönt				
2024.	2025.	2026.				2028.
évben induló üzleti évre						

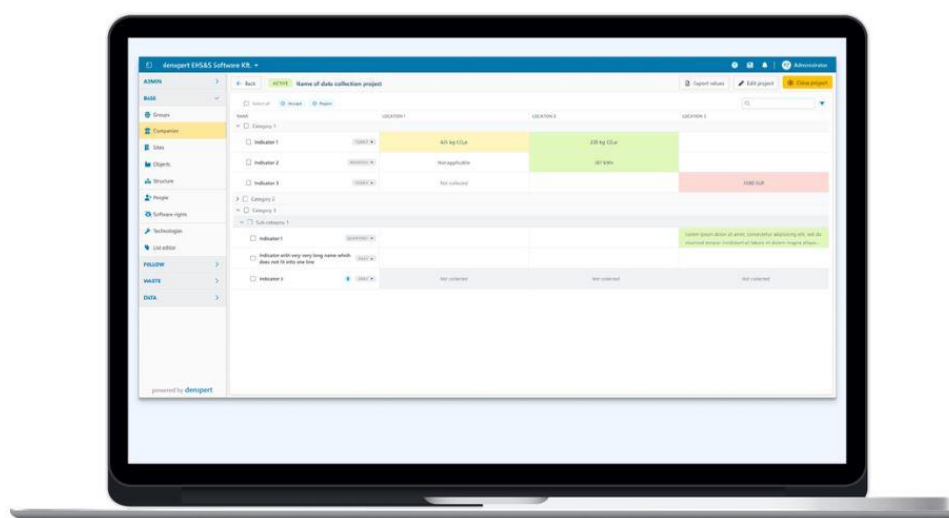
Forrás: Internet 13

De hogyan is kell benyújtani a fenntarthatósági jelentést? Magát a fenntarthatósági jelentést jól azonosítható módon az üzleti jelentés egy külön szakaszában köteles szerepeltetni az erre kötelezett vállalkozás. A fenntarthatósági jelentésnek több fontos dolgot is tartalmaznia kell. Ilyen például a vállalkozás rövid, közép és hosszútávú időszakokra vonatkozó stratégiákat és a fontosabb információkat. Továbbá tartalmaznia kell a vállalkozó értékláncára és saját műveleteire vonatkozó információkat. Kiemelendő ezen esetben, hogy amennyiben a kötelezettség első három évében nem áll rendelkezésre minden szükséges információ az értékláncra vonatkozóan, úgy az adott vállalkozónak igazolnia kell, hogy mindent megtett annak érdekében, hogy beszerezze ezen adatokat, illetve azt, hogy milyen jövőbeli tervei vannak arra vonatkozóan, hogy ezen információkat beszerezze. A fenntarthatósági jelentéssel kapcsolatban fontos említést tenni az úgynevezett bizonyossági vélemény fogalmáról. Arról, hogy a fenntarthatósági jelentés teljesíti-e a fenntarthatósági jelentésre vonatkozó előírásokat és ezen belül a fenntarthatósági beszámolási standardoknak való megfelelést, olyan könyvvizsgáló adhat véleményt róla, aki rendelkezik fenntarthatósági minősítéssel (2000. évi C. törvény).

A Denxpert Solutions csapata kialakított egy platformot azon célból, hogy megkönnyítse az érintett vállalatok helyzetét a fenntarthatósági jelentések elkészítésekor. A szoftvert már több, mint 500 vállalat alkalmazta. A vállalatok között megtalálható például a MOL, a Telekom, a

Continental, a Hell, a Suzuki vagy akár a Coca-Cola HBC. A CSRD szoftver egyik nagy előnye, hogy 60 napon belül üzembe lehet helyezni, így nem kell hónapokat rászánni a bevezetésére. A másik nagy előnye a szoftvernek, hogy testreszabható az adott ország jogszabályaihoz, valamint összesen 6000 tanácsadót foglalkoztat a cég és országoként találhatók helyi tanácsadók is, akik probléma esetén azonnal a vállalat segítségére tudnak lenni. Ezenkívül pedig hosszú távú támogatást és könnyen használható felületet tudnak biztosítani a vállalatok számára (Internet 18).

5. ábra: CSRD Software

Forrás: Internet 18

3.8 ESG beszámoló és Fenntarthatósági jelentés – Egy és ugyanaz lenne?

Két új szabályozás lépett hatályba, melyeknek célja, hogy átláthatók legyenek azon kockázatok, melyek a vállalatok működéséből adódnak, beleértve a beszállítói láncokat is.

Jogosan merülhet fel az a kérdés, hogy ez a két szabályozás lényegében egy és ugyanaz lenne?

A válasz azonban az, hogy nem, mivel két teljesen különböző szabályozásról van szó. Természetesen vannak közös pontjaik, mivel mindkét szabályozás arra koncentrál, hogy a vállalatok működése átlátható legyen. Az első lényeges különbség az a két új kötelezettség között, hogy az ESG beszámoló CSDDD irányelven alapul, míg a Fenntarthatósági jelentés a CSRD irányelv és az ESRS szabványokon alapul. További különbség, hogy a magyarországi szabályozás az ESG beszámoló részletes szabályai és követelményei a 2023.évi CVIII.

törvény tartalmazza, melyet ESG törvénynek is szoktak nevezni. Ezzel szemben a fenntarthatósági jelentéstétellel kapcsolatos legfontosabb szabályok és követelmények a 2000. évi C. törvényben, azaz a Számviteli törvényben találhatók meg. Lényeges különbség van a megjelentetésükkel kapcsolatban, ugyanis az ESG beszámolót az ESG menedzsmentplatformra kell feltölteni, míg a Fenntarthatósági Jelentést az European single access point (ESAP) felületére, illetve az üzleti jelentéshez mellékelve kell csatolni (Internet 19).

4. A kutatás módszertana

AZ ESG tématerületén végzett tudományos diákköri kutatásom módszertanát a dolgozat ezen fejezetében mutatom be részletesen. Ennek keretében ismertetem a kutatás célkitűzését, a kutatási kérdéseket és előzetes feltételezéseimet, továbbá a kutatási kérdések megválaszolása érdekében végzett primer adatgyűjtési módszert.

4.1 Kutatási célok meghatározása

Kutatás megkezdésekor elsődleges célom az volt, hogy megismerjem az ESG törvényt, azaz magát az ESG beszámolási kötelezettséget, illetve annak részletes szabályait. Többek között arra voltam kíváncsi, hogy mi kell ahhoz, hogy valaki ESG tanácsadó lehessen. Továbbá azt is szerettem volna mélységében megismerni, hogy milyen módon érinti a különböző méretű vállalkozásokat az új szabályozás, hogyan fogják kiterjeszteni a kisebb vállalkozásokra is az új törvényt.

Másodlagos célom az volt, hogy megismerjem mi a különbség a Fenntarthatósági jelentés és az ESG beszámolási kötelezettség között, illetve, hogy a két szabályozás milyen módon fogja érinteni a különböző méretű vállalkozásokat. Ezen célok elérése érdekében a tématerület elméleti és jogszabályi hátterét tártam fel. Az elméleti és jogszabályi háttér feltárása során szerzett ismeretek a 3. fejezetben kerültek bemutatásra.

Gyakorlati kutatásom célkitűzése annak vizsgálatára irányult, hogy maguk az ESG tanácsadók hogyan vélekednek az új törvényről, mik az eddigi tapasztalataik, melyik pillérnek való megfelelést tartják a legnehezebbnek, valamint arra is kíváncsi voltam, hogy szerintük miben tudnak a legtöbbet segíteni a vállalkozások számára. Ezenkívül arra is kíváncsi voltam, hogy milyen mértékben tapasztalják azt, hogy a vállalkozások külső segítséget vesznek igénybe annak érdekében, hogy megfeleljenek a törvényi előírásoknak, illetve arra is kerestem a választ, hogy a megkérdezett tanácsadók szerint mennyire lett felkapott az ESG tanácsadói munka.

4.2 Kutatási kérdések és feltételezések kapcsolata

Gyakorlati munkám kezdetén – alapozva az elméleti ismeretekre – megfogalmaztam előzetes feltételezéseimet. Ezen feltételezések, és az azokhoz kapcsolódó konkrét kérdések az alábbiak voltak, ahol a kutatási kérdések melletti szám az interjú során feltett kérdések sorszámát jelöli.

1. Feltételezés (F1): A tanácsadók szerint a vállalatirányítási pillérnek a legnehezebb megfelelni.

Kérdés (K6): Ön szerint melyik pillérnek a legnehezebb megfelelni?

2. Feltételezés (F2): A tanácsadók tapasztalatai szerint a KKV szektor szereplői is felkeresik őket, hogy tanácsot kérjenek az ESG beszámolási kötelezettségnek való megfelelés érdekében.

Kérdés (K4): Milyen méretű vállalkozások keresték fel Önöket?

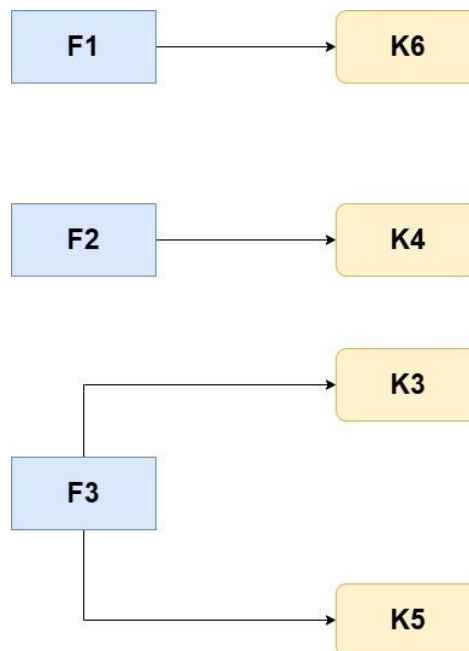
3. Feltételezés (F3): A tanácsadók alacsony felkészültségűnek érzik a vállalatokat ESG szempontjából és tapasztalataik szerint a vállalatok nem tudják, hogy milyen szinten kell változtatásokat eszközölniük.

Kérdések:

- (K3) Milyen szintűnek érzik a vállalatok felkészültségét ESG szempontból?
- (K5) Általánosságban mennyire kell átalakítaniuk a vállalatoknak működési struktúrájukat?

A fentiekben bemutatott feltételezések és a kutatási kérdések közötti összefüggéseket a 6. számú ábrán szemléltetem.

6. ábra: Feltételezések és kérdések kapcsolata

Forrás: saját szerkesztés

4.3 Az alkalmazott kutatási módszer

A kutatási célokhoz igazodva kutatásom során primer kvalitatív kutatási módszert használtam, azon belül is strukturált interjút. A kutatás fókuszában az ESG tanácsadók álltak és a lényege az volt, hogy bemutassa, hogy a jelenlegi ESG szabályozással kapcsolatban milyen tapasztalataik vannak.

Első lépésként az interneten kerestem ESG tanácsadókat. Jellemzően azok a cégek, akik könyvvizsgálattal foglalkoznak, rendelkeznek ESG tanácsadóval is, illetve a legtöbb banknak is van már saját ESG tanácsadójuk, valamint már léteznek olyan cégek is, akik kifejezetten az ESG-vel foglalkoznak. Miután sikerült megtalálnom a potenciális interjúalanyokat, emailben vettem fel velük a kapcsolatot, ahol tájékoztattam őket többek között arról, hogy milyen kutatásról is van szó pontosan, miben szeretném a segítségüket kérni. Emellett arról is tájékoztattam őket a levelemben, hogy az interjú nagyjából 30 perces időkeretet ölelne fel, a kapott válaszokat kizárólag a kutatáshoz használnom fel, illetve biztosítottam őket afelől is, hogy az anonimitásuk biztosítva lesz mindvégig a kutatás során.

Második lépésben azok a tanácsadók, akik visszajeleztek a levelemre, egyeztetünk egy időpontot, amelynek során lebonyolításra kerültek az interjúk. Az interjúk lebonyolítása online módon történt Google Meet és Microsoft Teams platformokon keresztül. Választásom azért esett az online formátumú lebonyolításra, mert így sokkal könnyebben sikerült időpontot egyeztetnünk az interjú alanyaival.

Az interjúk 2024 szeptemberében és októberében zajlottak le külön-külön, a tanácsadókkal egyeztetett időpontokban. Egy előre megírt kérdéssor alapján zajlottak le az interjúk. Az interjú kérdéseinek megfogalmazásakor figyelembe vettem, hogy optimális hosszúságúak legyenek, mivel 30 perces időkeretet szántam a lebonyolításra. Ezenkívül pedig kiemelt figyelmet fordítottam arra is, hogy elkerüljem a sugalmazó kérdéseket. Emellett viszont lehetőséget biztosítottam arra is, hogy a kérdések megválaszolása után az interjú alanyai elmondhassák akár a véleményüket is az új szabályozásról vagy bármilyen, a témával kapcsolatos észrevételeiket.

Az interjú első részében bemutatkoztam és elmondtam röviden még egyszer, hogy miről is szól pontosan a kutatásom, majd lehetőséget biztosítottam az ESG tanácsadónak, hogy ő is bemutatkozzon és elmondja a munkájával kapcsolatban a legfontosabb információkat.

Az interjú második részében rátértünk a kérdésekre. A kérdések között szerepelt például, hogy az alany mióta dolgozik tanácsadóként, meglátása szerint mennyire lett felkapott az ESG tanácsadói munka, tapasztalata szerint mennyire gyakori, hogy a cégek külső segítséget vesznek igénybe annak érdekében, hogy megfeleljenek a törvényi előírásoknak, mit gondol a vállalatok felkészültségi szintjéről, tapasztalatuk szerint melyik pillérnek a legnehezebb megfelelni, milyen méretű vállalatok keresték fel őket eddig a témában és szerintük a vállalatoknak mennyire kell átalakítaniuk a működési struktúrájukat. A kérdések tehát nyitottak voltak mindegyik esetben.

Az interjú harmadik részében pedig lehetőséget biztosítottam a megkérdezetteknek, hogy kifejtsek véleményüket az új szabályozásról, esetleg megosszanak olyan dolgot is, mely nem képezte a kérdések részét, de releváns információkat tartalmaz a téma szemszögéből.

A 4. táblázatban foglaltam össze az interjú alanyainak általános jellemzőit. A táblázatból látható, hogy többféle területen jelenlévő vállalat alkalmazottjával tudtam interjút készíteni, viszont mindegyik szervezet székhelye egyöntetűen Budapesten található.

4. táblázat: Az interjúalanyok általános jellemzői

	Az alany szervezetének típusa	Az alany pozíciója a szervezetben	A szervezet székhelye
Alany 1	bank	ESD tanácsadó	Budapest
Alany 2	tanácsadó vállalat	ESG tanácsadó	Budapest
Alany 3	könyvvizsgáló, adó és tanácsadó vállalat	ESG tanácsadó	Budapest
Alany 4	könyvvizsgáló vállalat	könyvvizsgáló, könyvvizsgálati igazgató	Budapest

Forrás: Saját szerkesztés

Kutatásom során igyekeztem olyan szervezeteket felkeresni, akik relevánsak a témában. Maga a kutatás elsősorban az ESG tanácsadókra fókuszált, azonban a fenntarthatósági jelentés és az esetleges összeférhetetlenség kapcsán egy könyvvizsgáló is bevonásra került, aki jelenleg egy ESG oktatáson vesz részt és a minősítési vizsgájára készül.

5. Kutatási eredmények

Dolgozatom ezen fejezete az interjúk során kapott válaszok bemutatását és értékelését öleli fel. Az eredményeket az interjúk során feltett kérdések sorrendjét követve mutatom be, elsőként táblázatos formában. Az adott táblázat az egyes interjú alanyok válaszainak rövid, tömör összefoglalását tartalmazza, lehetővé téve a könnyebb összehasonlíthatóságot. Ezt követően kerül sor a válaszok értelmezésére, bővebb kifejtésére.

5.1 Az ESG tanácsadói munkakör népszerűségének megítélése

Az 5. számú táblázat arra az interjúk során feltett első kérdésre adott válaszokat szemlélteti. A konkrét kérdés így hangozz: *Mennyire lett felkapott az ESG tanácsadó munka mióta a törvény hatályba lépett?*

5. táblázat: Az ESG tanácsadói munkakör népszerűségének megítélése

Alany 1	A szakma egyértelműen felkapott és népszerű lett. Szakemberhiány van, következésképp folyamatos létszámbővítésre lenne szükség. 1000 felett van a beszámolásra kötelezett nagyvállalatok száma, ugyanakkor 100 fő alatt van azon szakemberek száma, akik gyakorlati szinten foglalkoznak az ESG témakörével. Kevés gyakorlott szakember van a piacon, egyértelműen szakemberhiány van. A tanácsadói munka egy rendkívül összetett feladat, így célszerű lenne csapatban dolgozni. Vállalati szinten az ESG társadalmi pillérével a HR és jogi terület foglalkozhatna, vállalatirányítási kérdésekkel a HR, míg a környezeti pillérrel a mérnöki gárda.
Alany 2	A cég foglalkoztat már pályakezdő kollégákat is, de érzékelhető, hogy jelentős szakemberhiány mutatkozik a területen, tehát mindenképpen erőforrásbővítésre van szükség.
Alany 3	Nagyon felkapott lett az ESG tanácsadói munkakör. Számos konferencia, előadás és képzés szerveződik az „ESG törvény” hatályba lépése óta. Több, mint 1000 beszámolásra kötelezett vállalat van jelenleg Magyarországon, akik folyamatosan keresik az ESG tanácsadókat, ugyanakkor nincs 100 igazi szakember a szakmában. Mindez persze drasztikusan változhat, mert telítődés várható a szakmában.
Alany 4	A könyvvizsgálók képzése és vizsgáztatása már zajlik néhány hónapja. A könyvvizsgálóknak ugyanis minősítést kell szerezniük annak érdekében, hogy a fenntarthatósági jelentéseket és a beszámolókat könyvvizsgálni tudják. A tanácsadói feladatok tekintetében komoly problémát okozhat az összeférhetetlenség.

Forrás: saját szerkesztés

A kapott válaszokból látható, hogy mind a négy interjúalany egyöntetűen kiemelte, hogy nincsen elég szakember a piacon, holott a több mint 1000, beszámolásra kötelezett vállalatnak

szüksége lenne ESG tanácsadóra. A harmadik interjúalany véleménye szerint a tanácsadói hiány mindössze csak egy átmeneti állapot, ugyanis ő arra számít, hogy most sokan fognak jelentkezni ESG tanácsadói képzésre, így a szakma pár éven belül telített lehet.

Szeretném kiemelni az első interjúalany választát, aki kihangsúlyozta, hogy az ESG tanácsadói munka nem egyszemélyes feladatkört ölel fel. Lévén ugyanis, hogy mindhárom pillér más-más területet fed le, így érdemes lenne külön csapatot létrehozni annak érdekében, hogy a vállalat sikeresen tegyen eleget az ESG beszámolási kötelezettségnek. Ennek azonban szükséges feltétele, hogy megfelelő számú szakember legyen a szakmában.

A negyedik interjúalany, aki könyvvizsgálóként tevékenykedik, felhívta a figyelmet, hogy számukra különösen nagy problémát idézhet elő, ha könyvvizsgálóként ESG tanácsadók is lesznek, ugyanis ebben az esetben nem adhatnak tanácsot azon ügyfeleiknek, akiknél könyvvizsgálói tevékenységet látnak el.

5.2 ESG tanácsadó, mint külső segítség igénybevétele

A következő kérdésem az interjúk alkalmával arra irányult, hogy eddig milyen tapasztalattal rendelkeznek a megkérdezett szakemberek azzal kapcsolatban, hogy a cégek mennyire vesznek igénybe külső segítséget annak érdekében, hogy megfeleljenek a törvényi előírásoknak.

6. táblázat: ESG tanácsadó, mint külső segítség igénybevételének elterjedése

Alany 1	A törvény fokozatos bevezetése miatt elsősorban a nagyvállalatok keresnek ESG tanácsadókat, de már érezhető azon KKV partnerek érdeklődése is, akik szeretnének előre felkészülni. A nagyvállalatok beszállítói jellemzően a KKV szektorban működő vállalatok, így őket kellene támogatniuk elsősorban. Azonban az ESG beszámolás kapcsán felmerülő konkrét feladatokat még a nagyvállalatok is nehezen értelmezik sok esetben, következésképp a beszállítóikat sem tudják jelenleg megfelelően támogatni.
Alany 2	Felfokozott vállalati érdeklődés tapasztalható. A fenntarthatósággal foglalkozó alkalmazottak (például ESG referensek) munkaidejének jelentős részét a napi operáció teszi ki. Az ő feladatkörükbe tartozik ugyanis többek közt a jogszabályi előírások pontos megismerése és értelmezése. Jó gyakorlatok implementálásával kapcsolatos projekt jellegű tanácsadást azonban elsősorban kívülről veszik igénybe az érintett vállalatok.
Alany 3	Ezt a kérdést több részre lehet osztani. A külföldi anyavállalattal rendelkező vállalatoknak ugyanis már nem újkeletű az ESG témaköre, viszont a hazai vállalatok többségének ez egy újfajta, jelentős kihívás. A jelenlegi tapasztalat az, hogy a vállalatok első körben igyekeznek „házon belül” megoldani ezt a kérdést, de természetesen vannak olyan cégek is, akik külső segítséget vesznek igénybe. A legoptimálisabb megoldás az volna, ha a cégek rendelkeznének erre dedikáltan létrehozott munkakört betöltő alkalmazottal, aki a kezdeti időszakban együttműködnek egy külsős ESG tanácsadóval.
Alany 4	A vállalatok elkezdtek érdeklődni. Érdemi megkeresések kevésbé vannak a könyvvizsgáló cégnél, hiszen a profilunkba nem a tőzsdei cégek tartoznak. Az ügyfelek kívárnak egyelőre.

Forrás: saját szerkesztés

Mind a négy esetben azt a választ kaptam, hogy a vállalatok elkezdtek foglalkozni a témával és igyekeznek külső segítséget igénybe venni. Főként azok a nagyvállalatok érdeklődnek, akik elsőként kötelezettek lesznek ESG beszámoló készítésére, azonban a KKV szektor is megjelent az érdeklődők között, mivel többségük kapcsolatban áll a nagyvállalatokkal, így szükséges, hogy felkészüljenek az esetleges adatszolgáltatásokra.

A második interjúalany kiemelte, hogy náluk a napi operáció sokkal több munkaidőt igényel és ez főként azon kollégákat érinti, akik a fenntarthatóság területén dolgoznak.

5.3 A hazai vállalatok felkészültségének megítélése

A harmadik kérdés azzal volt kapcsolatos, hogy jelenleg milyen felkészültségűnek érzik a megkérdezettek a vállalatokat. Mind a négy válaszadó esetében különböző megítélések születtek a vállalatok felkészültségére vonatkozóan. Azonban a négy megkérdezett alanyból három egyetért abban, hogy a vállalatok jelenleg még csak tapogató fázisban vannak, mivel nem nagyon tudják, hogy pontosan mit is kellene tenniük annak érdekében, hogy megfeleljenek a törvényi előírásoknak. A pontos válaszokat a 7. számú táblázat szemlélteti.

7. táblázat: A hazai vállalatok felkészültségének megítélése

Alany 1	Jelenleg a hazai vállalatok úgynevezett tapogató fázisban vannak. Még az innovatív cégeknek is nehéz feladatot jelent, hogy felkészüljenek a megfelelésre. Kihívást jelent az adatszolgáltatási kötelezettség, az ESG szempontok értelmezése. Mindezek vállalati működésbe való integrálásával is küszködnek. Nem tekinthetők felkészültnek. Az alapfeladatot sem teljesen egyértelmű, következésképp edukációra lenne szükség, melyben egy ESG tanácsadó lenne a segítségükre.
Alany 2	A felkészültségi szint vállalatonként is nagyon eltérő, de még a pillérek tekintetében is. Nagyvállalatok esetében a foglalkoztatáshoz kapcsolódó minimumkritériumok eddig is megjelentek (kényszersmunka, gyerekmunka, emberi jogok védelme, menedzsment összetétele), ezek kezelése a kultúra része volt. Környezetvédelmi szempontból magasabb a vállalatok érettsége.
Alany 3	Két részre lehetne ezt osztani a vállalati kört ennek tekintetében: vagy nagyon felkészültek, vagy nagyon nem tudják, hogy mit kellene tenniük. A kettő halmaz közötti rész gyakorlatilag üres. Nagyon szélsőséges variációk vannak arra vonatkozóan, hogy kikre osztják a feladatot házon belül. Érdekes volna azonban első körben képzett szakemberre bízni az ESG-hez kapcsolódó feladatokat.
Alany 4	A KKV szektorban még elképzelésük sincs a vállalatoknak, hogy pontosan mit is kellene csinálni. Igazából még a nagyvállalatok is felkészületlenül várják, hogy hogyan fogják megoldani ezt a problémát. A második körben kötelezett vállalatoknak is nagy kihívást fog jelenteni, hogy megfeleljenek a jogszabályi előírásoknak és eleget tegyenek a beszámolási kötelezettségüknek.

Forrás: saját szerkesztés

Érdekesség, hogy a második interjúalany rávilágított arra, hogy a nagyvállalati kultúrákban az emberi jogok védelme eddig is nagy hangsúlyt kapott, így nekik az S és a G pillérnek egyszerűbb lehet megfelelni. Emellett, tapasztalata szerint a vállalatok többsége magas érettségi szinttel rendelkezik a környezetvédelem terén is.

Az első és a harmadik interjúalany véleménye szerint mindenképpen szükség lenne ESG témakörében jártas szakemberre bízni a beszámolási kötelezettséggel kapcsolatos feladatokat. Az első válaszadó azt is kiemelte, hogy az ESG szakembereknek edukálni is kellene a vállalatokat annak érdekében, hogy jobban megértsék, hogyan is kellene teljesíteniük a törvény által rájuk rótt kötelezettségeket.

5.4 Eddigi vállalati megkeresések, megbízások

A soron következő kérdés azzal volt kapcsolatos, hogy eddig milyen méretű vállalatoktól érkeztek megkeresések. A negyedik válaszadót leszámítva, mindegyik interjúalany egyöntetűen kiemelte, hogy elsősorban a nagyvállalatok részéről érkeztek megkeresések, azonban a KKV szektor is igyekszik mielőbb képbe kerülni a témát illetően. A KKV szektor esetében inkább a középvállalkozások keresték fel a tanácsadó cégeket, azonban előfordult olyan eset is, hogy egy 46 fővel rendelkező KKV is igénybe vett már segítséget. A pontos válaszokat a 8. számú táblázat tartalmazza.

8. táblázat: Eddigi vállalati megkeresések, megbízások

Alany 1	Elsősorban a KKV szint tetején lévő vállalatok. Ugyanakkor van olyan KKV, ami 46 fős, de nem akar lemaradni, ezért érdeklődik, hiszen a nagyvállalati partnereknek igyekszik megfelelni. Demo verzióban kíváncsiak arra, hogy hol állnak a törvénynek való megfelelés tekintetében.
Alany 2	Egyértelműen a nagyvállalati kör felkerése tapasztalható esetünkben, akik legelőször lesznek kötelezettek. A KKV szektor is éledezik ESG témában, hiszen beszállítóként érdekeltek. Ők azonban házon belül igyekeznek megoldani a felmerülő feladatokat.
Alany 3	Eleinte csak a nagyvállalatok érdeklődtek. Érdemes egy évvel korábban jelenteni, mint amitől érvényes a kötelezettség. Középvállalatok felső szintje is megjelent a nagyvállalatok mellett. De voltaképpen a beszállítói átvilágítás miatt hamarosan minden méretű vállalat megjelenik. A nagyjából 1000 kötelezett át fog világítani megközelítőleg 50.000 KKV-t. Ebből kifolyólag jönnek a KKV szektorból is a megkeresések, de még viszonylag kevés. Határidőhöz vannak kötve, mert ha nem teljesítik a feltételeket, akkor szerződést bontanak velük.
Alany 4	Kis és közepes vállalkozások fogják majd felkeresni vállalatunkat.

Forrás: saját szerkesztés

De miért is jelentek meg a KKV-k? Erre a harmadik interjúalany adta meg a választ, ugyanis vannak olyan KKV szektorban jelenlévő vállalatok, akik szoros kapcsolatban állnak olyan vállalatokkal, akiknek nemsokára jelentéstételi kötelezettségük lesz, így a beszállítói láncukat is kötelesek átvilágítani. Azon vállalatoknak, akik szerepelnek a jelentéstételre kötelezett vállalatok beszállítói láncában, fontos, hogy felkészüljenek az ESG pilléreknek való megfelelésre, mivel, ha ennek nem tesznek eleget, akkor akár a partnerük fel is bonthatja velük a meglévő szerződésüket.

5.5 A vállalati működési struktúra átalakításának szükségessége az ESG tükrében

Az ötödik kérdés kapcsán arra kerestem a választ, hogy a tanácsadók megítélése szerint a vállalatoknak milyen mértékben kell majd átalakítaniuk a jelenlegi működési struktúrájukat

annak érdekében, hogy megfeleljenek a törvényi kötelezettségnek. Itt a megkérdezett szakemberek különböző véleményeket fejtettek ki, különböző aspektusokra világítottak rá, melyeket részletesen a 9. számú táblázat mutat be.

9. táblázat: A vállalati működési struktúra átalakításának szükségessége az ESG tükrében

Alany 1	A vállalatoknak számos tekintetben át kell alakítaniuk a jelenlegi működési struktúrájukat, főleg adatgyűjtés tekintetében, célkitűzések érdekében. A forrásstruktúra szintjén is szükséges a változtatás.
Alany 2	Rendelkezésre állnak a források. Nagyban függ attól, hogy egy vállalat beruház vagy átalakít.
Alany 3	Az ambíciószint nagyon sokat számít ennek a kérdéskörnek a kapcsán. Ha pusztán írni akarnak valamit a beszámolóba, hogy ezzel gyakorlatilag letudják a törvényalkotó által rájuk rótt feladatot, akkor nem kell változtatni. Van azonban egy komoly széles réteg, akik ezt komolyan gondolják, mert azonosulni tudnak bizonyos részekkel és régebbi projekteket fognak megvalósítani, melyek valóban értékeket fognak teremteni.
Alany 4	Nem gondolnám, hogy át kellene alakítaniuk a működési struktúrájukat, inkább bizonyos adatokat, amik egyébként rendelkezésre állnak szervezeten kell gyűjteniük vagy riportálniuk a különböző osztályoknak és ezt valakinek össze kell fognia. Egy szoftver is létezik már az adatok gyűjtésére vonatkozóan.

Forrás: saját szerkesztés

Az első válaszadó például úgy vélekedik erről a kérdésről, hogy számos területen kell majd a vállalkozásoknak változást eszközölniük, hiszen, hogyha például hátrányos helyzetű munkavállalókat szeretnének támogatni, akkor annak költségvonzata lesz. Kiemelendő, hogy az első és a negyedik válaszadó egyöntetűen kiemeli, hogy adatgyűjtés terén kell a legtöbbet fejlődniük a vállalatoknak.

A harmadik interjúalany szerint pedig a változás attól függ, hogy a vállalat mennyire elkötelezett, hiszen, ha csak kötelező feladatként szeretné letudni a törvényi kötelezettséget,

akkor nem várható változás, ha viszont komolyan veszik a feladatot a vállalkozások és akár régóta húzódó projekteket is megvalósítanak a témában, akkor a változás előmozdítható.

5.6 Az ESG három pillére közül melyiknek a legnehezebb megfelelni

Az interjú utolsó kérdése pedig azzal volt kapcsolatos, hogy a szakemberek szerint melyik pillérnek való megfelelés fog legjobban gondot okozni a vállalatok számára. Ezen kérdésre kapott válaszokat a 10. táblázatban foglalom össze.

10. táblázat: Az ESG pilléreinek való megfelelés értékelése

Alany 1	Jellemzően a környezeti rész, mert ez jobban kidolgozott, erre 6 célkitűzés van részletesen kidolgozva, míg a másik kettő esetében nincsen. Van egy küszöb (határértékek), melynek meg kell felelnie. Addig könnyű megfelelni pl. a társadalmi pillérnek, amíg nincsen részletesen kidolgozva.
Alany 2	Nagyban függ a cég profiljától és a telephely adottságaitól, értékláncától. A környezeti lábnak talán jobban meg tudnak már felelni (karbonlábnyom), de az S és a G okozhat fejtörést a vállalatok számára), mert kevesebb figyelmet kap.
Alany 3	Nagyon vállalatfüggő. Szabályzatok, folyamatok, intézkedések azok, amik a legnagyobb nehézséget okozzák, illetve ezek dokumentáltsága függetlenül attól, hogy E, S vagy G. Az E a legnehezebb pillér, mert sokuknak nincsen meg a karbonlábnyomszámítás, a klímacélok. Szakértelem hiánya és keveset foglalkoztak vele.
Alany 4	Erre nagyon nehéz válaszolni, mert nem ismerem olyan mélységben az elvárásokat, hogy meg tudjam ítélni. Nem gondolnám, hogy a környezeti lenne a legközelebb.

Forrás: saját szerkesztés

Ezen kérdés esetében különböző véleményen voltak a megkérdezett szakemberek. A második és harmadik válaszadó azon a véleményen van, hogy ez nagyban függ a vállalatól (profiltól, telephelytől).

Az első és harmadik válaszadó szerint a legnehezebb a környezeti (E) pillérnek lesz megfelelni. Az első interjúalany azzal indokolta választását, hogy ez a pillér van legjobban

kidolgozva, így ez esetben ennek lesz a legnehezebb megfelelni, mivel itt különböző határértékeknek kell majd megfelelni. Ezzel szemben például a társadalmi pillér még nincsen részletesen kidolgozva, így ott könnyebb helyzetben vannak a vállalatok, mivel nincsenek konkrét előírások. A harmadik interjúalany azzal érvelt a választása mellett, hogy ez az a pillér (E), ahol például karbonlábnyomszámítást kell végezni, vagy a különböző klímacélokról kell beszámolni és ezzel tapasztalata szerint a vállalatok döntő többsége még nincsen tisztában. A második válaszadó tapasztalata szerint pedig pont, hogy az E pillérnek lesz a legkönnyebb megfelelni, mivel több segítség is a vállalatok rendelkezésére áll (határértékek, karbonlábnyomszámítás), míg például az S és a G pillér tekintetében már nincsenek olyan határértékek, melyek megkönnyítenék a vállalatok dolgát.

6. Következtetések, javaslatok

Az eredményeimmel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy kizárólag az interjúalanyok véleményeire és eddigi tapasztalataira támaszkodik. Az interjút három ESG tanácsadóval és egy könyvvizsgálóval folytattam le, tehát a mintám elemszáma négy fő.

A feltételezéseimet a kutatási kérdéseim köré építettem. Megfogalmazott kérdéseim között szerepelt, hogy az ESG mely pillérnek a legnehezebb megfelelni. Előzetesen arra számítottam, hogy a G pillért, azaz a vállalatirányítást fogják kiemelni a megkérdezett szakemberek. A megkérdezett négy szakember közül kettő a környezeti pillérnek való megfelelést ítélte a legnehezebbnek. A döntésüket azzal indokolták, hogy a környezeti pillér a legkidolgozottabb, mivel itt konkrét határértékeknek kell megfelelni, ezáltal pedig nehezebb lehet a megfelelés, míg a másik két pillér kevésbé kidolgozott, ebből fakadóan ezeknek könnyebb lehet megfelelni. A második interjúalany pedig pont azzal érvelt, hogy mivel ez van a legjobban kidolgozva, emiatt ennek a pillérnek lesz a legkönnyebb megfelelni, hiszen minden szükséges adat és számítás rendelkezésre áll. Ezen okból kifolyólag tehát ezt a feltételezésem nem tudom elfogadni, mivel nem azt az eredményt kaptam, amire előzetesen számítottam.

A második feltételezésem arra vonatkozott, hogy a KKV szektor is felkeresi a tanácsadóval foglalkozó cégeket annak érdekében, hogy mielőbb felkészüljenek a törvényi kötelezettségnek való megfelelésre. Ezt a feltételezésemet arra alapoztam, hogy azon nagyvállalatok, melyek bejelentésre kötelezettek, rendelkeznek olyan beszállítókkal, amelyek ugyan még nem kötelezettek ESG beszámolásra, azonban adatszolgáltatásra igen, mivel olyan partnernek a beszállító, akik viszont kötelesek ESG beszámolót készíteni. A szakemberektől érkezett válaszok alapján viszont ez a feltételezésem nem egészen igazolódott be, mivel eddigi tapasztalataik szerint a KKV szektor ugyan éledezik a témát illetően, azonban alacsony számot tesz ki a megkeresések száma. Ebből adódóan ezt a feltételezésemet csak részben tudom elfogadni, mivel beigazolódott, hogy a KKV szektor is elkezdett érdeklődni a téma iránt, ennek ellenére alacsony szinten van a megkeresések száma a tanácsadók eddigi tapasztalatai alapján.

A harmadik feltételezésem a vállalatok felkészültségi szintjével volt kapcsolatos. Előzetesen arra az eredményre számítottam, hogy a vállalatok felkészültségi szintje alacsonyan van és nincsenek tisztában azzal, hogy pontosan milyen szintű változtatásokat kell majd

eszközölniük annak érdekében, hogy megfeleljenek az új törvényi kötelezettségnek. A megkérdezett szakemberek különböző véleményen voltak e kérdést illetően. Az első válaszadó szerint a vállalatok még tapogató fázisban vannak és az innovatív cégek sem teljesen tudják, hogy milyen lépéseket kellene tenni annak érdekében, hogy megfeleljenek az új törvénynek. Részben megegyezik a második és harmadik szakember válasza, mivel mindketten kiemelik, hogy a vállalatok felkészültsége változó. A második válaszadó szerint ez attól is függ, hogy melyik pillérrel van szó és mi az adott vállalat profilja. A harmadik szakember szerint pedig két véglet van, mely szerint a vállalat vagy felkészült a törvénynek való megfelelésre vagy nagyon nincsen tisztában azzal, hogy pontosan mit is kellene csinálnia. A negyedik válaszadó tapasztalata szerint pedig a vállalatok még egyáltalán nem tudják, hogy pontosan mit is csináljanak annak érdekében, hogy megfeleljenek az ESG törvény előírásainak.

A feltételezésem második része arra irányult, hogy a szakemberek hogyan látják azt a kérdést, hogy a vállalatoknak milyen szinten kellene átalakítaniuk a működési struktúrájukat. Az első és a negyedik szakember válasza között volt hasonlóság, mivel mindketten kiemelték, hogy a fő változás az adatgyűjtések terén kellene, hogy bekövetkezzen. Erre vonatkozóan a negyedik interjúalany kiemelte, hogy létezik már szoftver is, mely az adatok összegyűjtését és rendszerezését segíti. A harmadik válaszadó pedig úgy vélekedett, hogy ez attól is függ, hogy az adott vállalat milyen ambíciószinttel rendelkezik a kérdést illetően, mivel, ha ez magas, akkor akár régebbi projekteket is megfognak valósítani, melyek változást okoznak a vállalat érdekében, azonban elősegítik azt, hogy megfeleljenek az új törvény által előírt kötelezettségeiknek. Ezt a feltételezésemet csak részben tudom elfogadni, mivel a szakemberek eltérő felkészültségi szinttel találkoztak, illetve a működési struktúra átalakításával kapcsolatban is eltérő véleményen vannak.

Összességében elmondható, hogy a szakemberek sincsenek egységes véleményen az ESG témakörével kapcsolatban, mivel az általam megkérdezett négy interjúalany a kérdések tekintetében eltérő véleményen voltak. Abban mindannyian egyetértettek, hogy több ESG tanácsadóra lenne szükség a piacon, mivel nagyon kevesen vannak azon vállalatok számához képest, akiknek beszámolási kötelezettségük van, tehát a számukat mindenképpen növelni kellene. A tanácsadók képzésén kiemelt hangsúlyt kellene fektetni arra vonatkozóan, melyet az első, általam megkérdezett szakember javasolt, hogy a vállalatokat edukálni kellene a témakört illetően, hiszen így a célcsoport is jobban megértené, hogy pontosan mit is kellene

tenniük annak érdekében, hogy megfeleljenek az előírt törvényi kötelezettségeiknek. Lehetne például workshoppokat tartani a témában vállalatok számára, illetve a tanácsadással foglalkozó cégeknek is érdemes lenne konzultációs lehetőséget biztosítani a partnervállalataik számára, ezzel is elősegítve jártasságukat a témakört illetően.

Én magam is az edukáció kiemelten fontos szerepét látom a jelenlegi gyakorlati kihívások leküzdése érdekében, mint a felmerülő nehézségek, kihívások kezelésének egyik megfelelő eszköze. Azért is van fontos szerepe az oktatásnak, mert legelőször ugyan a nagyvállalatok lesznek kötelezettek a törvény fokozatos bevezetése miatt, azonban mivel vannak KKV szektorban jelenlévő partnervállalataik, ebből fakadóan ezen szektorban működő szervezeteknek is fontos, hogy mielőbb megfeleljenek az új jogszabályi előírásoknak. Hiszen, ha ezen új követelményeknek nem felelnek meg, abban az esetben akár szerződést is bonthatnak velük. Ezen okok miatt tehát fontos, hogy minél több ESG központú rendezvény és tréning legyen, hogy mindenki egyfajta képet és eligazítást kapjon arra vonatkozóan, hogy milyen változásokat is kell eszközölniük annak érdekében, hogy megfeleljenek az előírásoknak.

7. Összefoglalás

Napjainkban egyre komolyabb kihívásokkal kényszerül szembenézni a Föld lakossága, mely többek között annak köszönhető, hogy a globális felmelegedés és klímaváltozás hatásai egyre jobban érzékelhetők. A változás tehát mindenképpen szükségszerű, melyben nemcsak és kizárólag a fogyasztók és kormányok érintettek, hanem a vállalatok is. Ebből kifolyólag született meg az úgynevezett ESG törvény, mely elsősorban Európai Unió szabályokra épül. A szabályozás értelmében a vállalatoknak három fő pillérnek kell megfelelnie, ez pedig a környezeti (E), társadalmi (S) és irányítási (G) pillérek. A törvényt fokozatosan terjesztik ki a nagyvállalatoktól kezdve a kisebb méretű vállalatokig. Továbbá a törvény célja, hogy az üzleti partnerek egyfajta képet kapjanak azon vállalkozások tevékenységéről és annak környezeti kockázatairól, akikkel üzleti kapcsolatot létesítenek.

Kutatásom célja többértű volt. Ennek megfelelően dolgozatomban elején bemutattam napjaink globális problémáit, melyek mielőbbi megoldásra várnak. Ilyen volt például a globális felmelegedés és a klímaváltozás. Ezt követően ismertettem az új törvényi szabályozásokat, melyek a vállalatokat érintik. Az új szabályozások közé tartozik az ESG beszámolási kötelezettség és a Fenntarthatósági jelentéstételi kötelezettség. A két szabályozásnak vannak közös pontjai, azonban nem egy és ugyanaz kettő. Ezek után pedig felmértem, hogy az ESG területén jelenlévő szakemberek hogyan vélekednek az új szabályozásokról. Többek között arra voltam kíváncsi, hogy szerintük mennyire lett felkapott az ESG tanácsadói munka, tapasztalatuk szerint mennyire felkészültek a vállalatok az ESG törvény szempontjából. Arra is kíváncsi voltam, hogy a tanácsadók mennyire tapasztalják, hogy a cégek külső segítséget vesznek igénybe annak érdekében, hogy megfeleljenek a törvényi előírásoknak, ezenkívül arra is rákérdeztem, hogy milyen méretű vállalatoktól érkeztek megkeresések. Továbbá azt is felmértem, hogy a tanácsadók szerint a vállalatoknak mennyire kell átalakítaniuk a működési struktúrájukat, valamint szerintük melyik pillérnek a legnehezebb megfelelni.

A kutatás folytatását tervezem, melyben azt vizsgálnám meg, hogy maga a vállalati szektor miként vélekedik a törvényről és ők hogyan látják például a saját felkészültségi szintjüket, tervezik-e, hogy külső szakember segítségét veszik igénybe a törvénynek való megfelelés érdekében, illetve, hogy saját megítélésük szerint mennyire kellene átalakítaniuk a működési struktúrájukat és melyik pillérnek való megfelelést tartják a legnagyobb kihívásnak.

9. Irodalomjegyzék

Bosnyák-Simon N. (2024): *A szervezeti kultúra és a stratégia összefüggései a vállalatok környezeti információinak számviteli kezelésével – Fókuszban a környezeti számvitel*, Doktori (PhD) értekezés, Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola. Pannon Egyetem. DOI: 10.18136/PE.2024.865

Braun R. (2013): A vállalatok politikája – vállalati, társadalmi felelősségvállalás, vállalati közösségek és a vállalati stratégia jövője (Corporate policy – corporate social responsibility, corporate communities, and future of corporate strategy). *Vezetéstudomány - Budapest Management Review*, 44 (1). pp. 18-28.

Czvikovszky T. – Mészáros L. – Toldy A. (2019): *a fenntartható fejlődés technológiái*, Akadémiai Kiadó. Budapest

Daly, H. (1994): *Operationalizing Sustainable Development by Investing in Natural Capital*, in: Jansson AnnMari et al. eds.: *Investing in Natural Capital: *e Ecological Economics Approach to Sustainability*, Island Press, Washington, D.C

Dryzek, J. S. – Norgaard, R. B. – Schlosberg, D. (2011): Climate change and society: Approaches and responses. In J. S. Dryzek, R. B. Norgaard, & D. Schlosberg (Eds.), *The Oxford handbook of climate change and society* (pp. 3–17). Oxford, UK: *Oxford University Press*. DOI: 10.1093/oxfordhb/9780199566600.003.0001

Frederick, W.C. (2008): Corporate Social Responsibility: Deep Roots, Flourishing Growth, Promising Future. In: Crane et al. (2008) pp. 522-531

Gonda T. (2022): *Alternatív turizmus, Környezettudatosság és felelősségteljeség a turizmusban*. Akadémiai Kiadó. Budapest

Horváth B. (2016): *Ökológiai lábnyom és fenntarthatatlanság*, L'Harmattan Kiadó, Budapest

Horváth G. K. (2023): Vállalati fenntarthatóság és fenntartható vállalkozások. *Acta Humana–Emberi Jogi Közlemények*, 11(3), 165-184.

Imperatives, S. (1987): Report of the World Commission on Environment and Development: Our common future. Accessed Feb, 10, 1-300.

Jáger, B. – Rausch, A. (2021): A klímaváltozás oktatása nemzetközi kutatások alapján: elméleti megközelítések, hatékony módszerek és tanulási eredmények. *Iskolakultúra*, 31(3), 75-92.

Keserű B. A. (2019): *a fenntartható fejlődés hatása a szellemi tulajdon-védelem rendszerére*, Akadémiai Kiadó, Budapest

Kovács, Z. T. – Dénes K. (2021): A klímaváltozás hatásai a vízgazdálkodásra. *MŰSZAKI KATONAI KÖZLÖNY*, 31 (1). pp. 41-50. ISSN 1219-4166

Kozma, D. E. (2023): A fenntartható fejlődés mérési lehetőségei az Európai Unióban az Agenda 2030 indikátorai alapján. *E-CONOM*, 12 (1). pp. 89-109. ISSN 2063-644X

Láng I. (2001): Stockholm–Rió–Johannesburg. Lesz-e új a nap alatt a környezetvédelemben. *Magyar Tudomány*, 12, 1415-1422.

Major L. (2017): *Egy környezeti nevelési program beillesztésének kísérlete a szerbiai alsó tagozatos oktatásba, tanítóképzős hallgatók bevonásával*. PhD-értekezés. Neveléstudományi Doktori Iskola, Szeged

Nagy T. (2014): A felelős vállalat és a fenntarthatóság kapcsolata= The relationship of the responsible company and the sustainability. *Gazdaság és Társadalom*, 2014(1), p. 152-165.

Németh K. (2021): *A körforgásos gazdaság alapjai*, Pannon Egyetemi Kiadó

Radácsi L. (2021): *Felelős és fenntartható vállalat*, SALDO Kiadó, Budapest, ISBN 978-963-638-611-5

Schmidt P. (2011): A szén-dioxid klíma alakító hatása, csökkentési lehetőségei, különös tekintettel a kiotói egyezmény magyarországi vonatkozásaira. *Military Engineer/Hadmérnök*, 6(2). VI. Évfolyam 2. szám - 2011. június, p. 87-98.

Siklósi Á. – Denich E. – Veress A. – Sisa K. (2023): A számviteli értékelés a nem pénzügyi jelentések tükrében. In: A számvitel és a controlling elmélete, gyakorlata: Újdonságok és kihívások a számvitel világában: I. Tudományos Konferencia konferenciakötete. Budapesti Gazdasági Egyetem, Budapest, pp. 191-205. ISBN 978-615-6342-73-7

Simonyi P. – Zsótér B. (2020): A fenntartható fejlődés, a fenntarthatóság értelmezési kérdései a megvalósítás érdekében. *Jelenkori társadalmi és gazdasági folyamatok*, XV. évfolyam, 1–2. szám, pp. 55–67.

Takács A. (2024): Empirikus bizonyítékok a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának pozitív befektetői és fogyasztói megítélésére. *Hungarian Statistical Review/Statistikai Szemle*, 102(9).

Takács S. (2015): Szén-dioxid és a globális felmelegedés The carbon-dioxide and global warming. *A MAGYAR HIGIÉNIKUSOK TÁRSASÁGA, Egészségtudomány* pp. 61-69.

World Development Report (1992): *Development and the Environment*. Oxford University Press. 1992.

Egyéb források

2000. évi C. törvényről a számvitelről

2023. évi CVIII. törvény a fenntartható finanszírozás és az egységes vállalati felelősségvállalás ösztönzését szolgáló környezettudatos, társadalmi és szociális szempontokat is figyelembe vevő, vállalati társadalmi felelősségvállalás szabályairól és azzal összefüggő egyéb törvények módosításáról

Európai Parlament (2023): Üvegházhatású gázok kibocsátása az EU-ban (infografika)
<https://www.europarl.europa.eu/topics/hu/article/20180301STO98928/ueveghazhatasu-gazok-kibocsatasa-az-eu-ban-infografika>

Global Reporting Initiative [GRI] (2016): GRI 101 FOUNDATION 2016 chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/<https://growthorientedsustainableentrepreneurship.wordpress.com/wp-content/uploads/2017/12/csr-gri-101-foundation-2016.pdf>

ISO 26000: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/store/en/PUB100418.pdf

KPMG (2022): <https://kpmg.com/hu/hu/home/media/press-releases/2022/10/zoldulo-beszamolok-a-vezeto-nagyvallalatoknal.html>

KSH (2023): A regisztrált vállalkozások száma létszám-kategória szerint https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0004.html

Internetes források

Internet 1:

https://www2.hm.com/hu_hu/fenntarthatosag-a-hm-nel.html?srsId=AfmBOoqVxLL1Cgfyjn19NRboOvB9zlXYb7zajjD8Yitp3jWLYNtNlsgT
Utolsó elérés: 2024.08.09.

Internet 2:

<https://overshoot.footprintnetwork.org/>
Utolsó elérés: 2024.08.12.

Internet 3:

<https://wwf.hu/iden-meg-korabban-jott-el-a-magyarorszag-tulfogyasztas-napja/>
Utolsó elérés: 2024.08.15.

Internet 4:

<https://legszenyezettseg.met.hu/kibocsatas/trendek/uveghazhatasu-gazok>
Utolsó elérés: 2024.09.02.

Internet 5:

<https://legszenyezettseg.met.hu/kibocsatas/agazati-kibocsatasok>
Utolsó elérés: 2024.09.03.

Internet 6:

<https://ksh.hu/s/kiadvanyok/fenntarthato-fejlodes-indikatorai-2023/>
Utolsó elérés: 2024.09.01.

Internet 7:

<https://www.deloitte.com/ce/en/services/consulting/perspectives/esg-explained-1-what-is-esg.html>
Utolsó elérés: 2024.09.03,

Internet 8:

<https://www2.deloitte.com/hu/hu/pages/energia-energiahordozok/articles/esg-explained-1-what-is-esg.html>
Utolsó elérés: 2024.08.25.

Internet 9:

https://www.greenpact.hu/blog/fenntarthatosagi_jogszabalyok
Utolsó elérés: 2024.08.27.

Internet 10:

<https://www.csrsoftware.com/post/esg-torveny-es-csr---mi-a-kulonbseg-a-ket-szabalyozas-kozott>
Utolsó elérés: 2024.08.29.

Internet 11:

<https://www.greenpact.hu/blog/minden-amit-tudnod-kell-a-fenntarthatosagi-jelentesrol>
Utolsó elérés: 2024.09.04.

Internet 12:
<https://denkstatt.hu/esrs-szabvanyok-magyarazat/>
Utolsó elérés: 2024.09.05.

Internet 13:
<https://blogs.dlapiper.com/advocatus/2024/02/torvenyi-kotelezettseg-lett-a-fenntarthatosag-uj-jelentesteteli-es-beszamolasi-kovetelmenyek/>
Utolsó elérés: 2024.08.21.

Internet 14:
<https://www.greenpact.hu/blog/minden-amit-az-esg-vegrehajtasi-rendeletrol-tudnod-kell>
Utolsó elérés: 2024.08.27.

Internet 15:
https://wattler.eu/2024/09/esg_torveny_alt/
Utolsó elérés: 2024.08.24.

Internet 16:
https://adozona.hu/2024_es_adovaltozasok/Grant_Thornton_esg_fenntarthatosag_kkv_gazd_NAB9QP
Utolsó elérés: 2024.08.26.

Internet 17:
<https://www.rsm.hu/blog/adotanacsadas/kkv-besorolas-mikro-kis-es-kozepvallalkozas>
Utolsó elérés: 2024.08.30.

Internet 18:
<https://www.csrdsoftware.com/>
Utolsó elérés: 2024.08.27.

Internet 19:
<https://denkstatt.hu/esg-torveny-2024/>
Utolsó elérés: 2024.08.29.